

Ν. ΡΟΥΣΕΑΣ & ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΕΣ

Διονυσίου Αρεοπαγίτου 1/, 11742 Αθήνα
Τηλέφωνο : +301.923.5297 fax : +301.923.3340
E-mail : nrouse@tee.

FAX

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ : 23-10-2002
ΠΡΟΣ : Κύριο Κώστα Καρρά
FAX : 010.3311976
ΑΠΟ : ΝΙΚΟ ΡΟΥΣΕΑ
ΣΕΛ. : -5-

ΕΠΕΙΓΟΝ

Κύριε Καρρά,

Σας στέλνω αντίγραφα της έκθεσης ζημιών του κ. Θ. Παπαθανασόπουλου με ημερομηνία 19-8-2002 καθώς και απόσπασμα της εισήγησης της κυρίας Τριάντη προς το ΚΑΣ με ημερομηνία 12-10-1999, που βεβαίως αφορά τις μέχρι τότε ανασκαφές.

Για οποιαδήποτε διευκρίνιση παρακαλώ επικοινωνήστε μαζί μου.

Νίκος Ρουσέας

ΕΚΘΕΣΗ ΖΗΜΙΩΝ ΑΠΟ ΤΟΝ ΟΑΝΜΑ
ΕΠΙ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ ΤΟΥ ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗ

Από το 1997 έως και το 2000 στα Νότια και Δυτικά του κτιρίου Βαίλερ, αποκαλύφθηκαν αρχαιολογικά ευρήματα, που βεβαιώνονται σε έκταση 6,5 στρεμμάτων περίπου. Τα αρχαία αυτά ορίσθηκαν ως διατηρητέα με τις υπουργικές αποφάσεις

1. ΥΠΠΟ/ΓΔΑ/ΑΡΧ/Α1/Φ01/31040/1845/20-10-1999,
2. ΥΠΠΟ/ΓΔΑ/ΑΡΧ/Α1/Φ01/68574/3334/29-12-2000,
3. ΥΠΠΟ/ΓΔΑ/ΑΡΧ/Α1/Φ01/8366/1127/5-4-2001
4. ΥΠΠΟ/ΓΔΑ/ΑΡΧ/Α1/Φ01/54121/3246/17-10-2001
5. ΥΠΠΟ/ΓΔΑ/ΑΡΧ/Α1/Φ01/9483/661/20-2-2002

και ορίζονται θεωρητικά από τρεις αρχαίους δρόμους. Οι οποίοι καθορίζουν και τις ζώνες σημαντικότητας. Τα πιο σημαντικά αρχαία της κόκκινης ζώνης που είναι κατά το υπουργείο οπωσδήποτε διατηρητέα, βρίσκονται σε έκταση 2,5 στρεμμάτων περίπου, που περικλείεται από τους ανωτέρω δρόμους. Τα αρχαία αυτά είναι ρωμαϊκά λουτρά μεγάλης αξίας, και κτίριο των πρωτοχριστιανικών χρόνων, που πιθανολογείται ότι πρόκειται για φιλοσοφική σχολή που εν συνεχεία χρησιμοποιήθηκε από τον διάδοχο του Ηρακλέους αυτοκράτορα Κόνστα ως παλάτι κατά την διάρκεια εκστρατείας του.

Τα ευρήματα των κτιρίων σε όλη την έκταση της ανασκαφής, είναι πυκνά και τα ένα σε επαφή με το άλλο, ο χαρακτηρισμός των ζωνών, είναι εν πολλοίς αυθαίρετος, καθώς οι δρόμοι που οριοθετούν τις ζώνες, δημιουργήθηκαν εκ των υστέρων από τα συνεργεία του ΟΑΝΜΑ με επιχρώσεις ή καταστρώσεις, δηλαδή:

Α) ο δρόμος 1 που έχει κατεύθυνση από τα Δυτικά προς τα Ανατολικά, δεν έχει ανασκαφεί πλήρως, φέρει ίχνη οικοδομών στην επιφάνειά του, ενώ τα κτίρια εκατέρωθεν φαίνονται να αποτελούσαν συνέχεια. Ο δρόμος 1 ορίζει ταυτόχρονα και το οικόπεδο Μακρυγιάννη προς Νότιο χωρίς τις μετέπειτα απαλλοτριώσεις.

Β) ο με αριθμό 2 δρόμος που έχει κατεύθυνση από Βορρά προς Νότιο, και βρίσκεται Δυτικά του κτιρίου Βαίλερ έγινε με πρόσφατη μεγάλη επιχωμάτωση σε ύψος 2-3 μέτρα, επάνω σε άλλα αρχαία σε θέση όπου δεν υπήρχε αρχαίος ορίζοντας. Στις εκατέρωθεν πλευρές των δρόμων έχουν ανεγείρει τοίχος με πέτρες, που έλαβαν από αρχαία οικοδομήματα που διέλυσαν σε άλλο σημείο του αρχαιολογικού χώρου, ιδίως των θερμών, ενώ η βάση του τοίχου που κατασκευάστηκε σε κάποια σημεία είναι από τσιμέντο χυτό κιβωτιόσχημο.

Γ) ο τρίτος δρόμος διανοίγεται τώρα από Βορρά προς Νότιο, στα νότια του κτιρίου Βαίλερ, με την διάγνωση και απομάκρυνση των αρχαίων.

Ένας εμφανής αρχαίος δρόμος, που ξεκινούσε από το κυκλικό κτίσμα διαμέτρου 7 μέτρων, στο κέντρο της κόκκινης ζώνης, με κατεύθυνση βόρεια προς το θέατρο του Διονύσου επιχώθηκε τον Ιανουάριο του 2002.

Από τον Φεβρουάριο του 2001 ξεκίνησε η φθορά και καταστροφή των αρχαιοτήτων του οικοπέδου του αρχαιολογικού χώρου του Μακρυγιάννη, με πρώτη στην βόρεια πλευρά επιχώση επιφανείας, περίπου 1,5 στρέμματος ρωμαϊκών και παλαιοχριστιανικών κτισμάτων, εντός της κόκκινης ζώνης 600 τμ και εντός της πράσινης ζώνης 800 τμ η οποία ολοκληρώθηκε τον Ιανουάριο του 2002.

Μετά από απαλλοτρίωση οικήων την άνοιξη του 2001 αποκαλύφθηκε πρόσθετη έκταση αρχαίων ενός περίπου στρέμματος, νότια της οδού 1 με κατεύθυνση από τα Δυτικά προς τα Ανατολικά.

Από τον Μάρτιο του 2002 ο ΟΑΝΜΑ επιτάχυνε την πρόκληση ζημιών στον αρχαιολογικό χώρο και επέφερε τις ακόλουθες:

1. την διάλυση με τον τεμαχισμό, ως και την πλήρη εκθεμελίωση και απομάκρυνση των θερμών, ρωμαϊκής εποχής, περίπου 2,5 στρεμμάτων στα νότια της κόκκινης ζώνης και εντός της κίτρινης ζώνης, το οποίο αποκαλύφθηκε διαδοχικά στην ανασκαφή του 1998 και στην συνέχεια με την ανασκαφή φθινοπώρου 2001 στις απαλλοτριωθείσες οικίες του 2001 και εκτός του οικοπέδου Μακρυγιάννη, νότια του δρόμου 1. σύμφωνα με την γνωμοδότηση του ΚΑΣ για τα ευρήματα του αρχαιολογικού χώρου του Μακρυγιάννη, θα έπρεπε να αποφασιστεί η τύχη τους μετά την ολοκλήρωση της μελέτης του κτιρίου και την πλήρη δημοσίευση της αρχαιολογικής ανασκαφής.
2. διάλυση και απομάκρυνση του κτιρίου με το ψηφιδωτό στην κίτρινη ζώνη νότια της οδού 1, ακριβώς νότια του κτιρίου Βάιλερ, που γίνεται με σκοπό την δημιουργία τεχνητού δρόμου 3, με κατεύθυνση Βορρά Νότιο ο οποίος εάν γίνει θα περνάει μέσα από τα δωμάτια του πρωτοχριστιανικού κτιρίου της κόκκινης ζώνης.
3. επίσης έχουν δημιουργήσει ένα ακόμα δρόμο σε διασταύρωση της οδού 2 στα Δυτικά του χώρου με επιχωμάτωση.

Η πρωτοφανής κακοποίηση του αρχαιολογικού χώρου λαμβάνει χώρα καθημερινά με , μπουλντόζα, ηλεκτρικά κομπρεσέρ, βαριές, βαριοπούλες, λαστούς, καλέμια, από τα συνεργεία υπό την επίβλεψη των υπευθύνων του ΟΑΝΜΑ και τους ευτεταλμένους αρχαιολόγους της Α' ΕΠΚΑ. Στα

Δενα φαίνεται, ότι δεν λαμβάνεται σιτισμικά υπόψη, η
ισχύουσα Νομοθεσία στον Ελληνικό και Διεθνή χώρο.

Πρόσφατα μετά την κατεδάφιση κτιρίων που κατελάμβαναν
έκταση περίπου 2 στρεμμάτων, στο Νοτιοδυτικό άκρο του
οικόπεδου, η ανασκαφή έχει ξεκινήσει πριν από 15 ημέρες
περίπου, αποκαλύπτονται ήδη πρόσθετα αρχαία, στην
οποίαν στην τομή, είναι ορατή μια αψίδα και ήδη
αποκαλύφθηκε κολώνα, τοίχοι και αγωγοί νερού, επί της
τεχνητής οδού 2 και σε βάθος μόνο μισού μέτρου και
είναι σχεδόν βέβαιο ότι θα βρεθούν και άλλα αρχαία.

Προς την Νότια και Ανατολική πλευρά του οικοπέδου δεν
έχει γίνει ανασκαφή, αλλά επιφανειακός καθαρισμός του
χώρου και εν μέρει μόνο σε έκταση περίπου 3 στρεμμάτων.
Εκεί υπήρχε μια αποθήκη της χωροφυλακής Μακρυγιάννη
αλλά τα αρχαία είναι σε μεγαλύτερο βάθος.

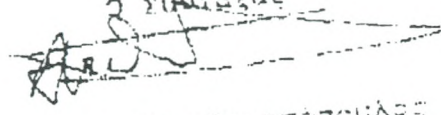
Εξάλλου χώρος 1 στρέμματος περίπου που έχει προκύψει
από απαλλοτσίωση κτιρίου στα Βορειοδυτικά δεν έχει
ανασκαφεί.

Πρέπει να τονισθεί ότι και στην περιοχή αυτή
πιθανολογείται η ύπαρξη στον χώρο Μακρυγιάννη, του
ιερού του «Διονύσου εν Διρκαίς» που αναφέρεται από τον
Πausανία.

Όπως είναι γνωστό το οικόπεδο Μακρυγιάννη βρίσκεται σε
επαφή με τον Ιερό Βράχο και ακόμη περισσότερο με το
Ιερό και το θέατρο του Διονύσου Ελευθερέως. Τα αρχαία
που αποκαλύπτονται ανήκουν σε όλες τις περιόδους της
Αθηναϊκής ιστορίας από τα προϊστορικά μέχρι και την
μεταβυζαντινή περίοδο.

Με την μεθόδευση του ΟΑΝΜΑ καταστρατηγήθηκε η
ισχύουσα Αρχαιολογική νομοθεσία όπως και η κατεργασμένη
αρχαιολογική πρακτική η οποία προβλέπει την ολοκλήρωση
της ανασκαφικής αποκάλυψης των Αρχαίων, την μελέτη
τους, την δημοσίευση και την συντήρηση και ανάδειξη
τους.

Αθήνα την 19 Αυγούστου 2002

2 Σημειώσεις

Θάνος Παπαθανασόπουλος
Δρ. Φιλοσ. - Αρχ. Τεκτ. -
Αρ. ΤΕΕ 26504

ΘΕΜΑ 4ο

"Διατήρηση ή μη των ανασκαφέντων αρχαίων στο οικότεδο
Μακρυγιάννη"

Εισηγήτρια: Στυλιανή Παρλαμά, Προϊσταμένη της Δ/σης Προϊστορικών
και Κλασικών Αρχαιοτήτων του ΥΠ ΠΟ

Στο σημείο αυτό προσήλθεν η κυρία Τριάντη, Έφορος,
Προϊσταμένη της Α' ΕΠΚΑ, ο κ. Μουσούρης Πρόεδρος Οργανισμού
Ανέγερσης Μουσείου Ακροπόλεως και η κυρία Φιλίππου-πούλου

ΣΤ.ΠΑΡΛΑΜΑ: Όπως θα θυμάστε, το Συμβούλιο πριν από δύο ή τρεις
μήνες, γνωμοδότησε για τη σύσταση μιας ομάδας εργασίας, της οποίας
έργο ήταν η διερεύνηση της ανασκαφής στο οικότεδο Μακρυγιάννη, η
αξιολόγηση των ευρημάτων και η σχετική εισήγηση στο Συμβούλιο, αυτό
που γίνεται δηλαδή σήμερα.

Η Ομάδα είχε αποτελεστεί από την ομιλούσα ως συντονίστρια,
τον κ.Μπούρα, τον κ.Λαμπρινουδάκη και την κυρία Ζερβουδάκη και τον
Καθηγητή τον κ.Πέτρο Θέμελη. Η γνωμοδότηση αυτή κατετέθη μετά από
μια μακρά σειρά συναντήσεων, συζητήσεων τον Αύγουστο. Συζητήσεων
κατά χώρα κυρίως.

Θα ήθελα όμως, προτού προχωρήσουμε και στην ανάγνωση του
πορίσματος του κειμένου της Επιτροπής, να ακούσουμε την κυρία
Τριάντη, την Έφορο Ακροπόλεως σχετικά με την ανασκαφή, να μας
εξηγήσει το ανασκαφικό μέρος, την εισήγηση της Έφορείας σχετικά, ώστε
έχοντας όλη αυτή τη γνώση των πραγμάτων, να ακούσουμε εν συνεχεία το
πόρισμα, το οποίο είναι εν πολλοίς και η εισήγηση της Διευθύνσεως και
μετά να προχωρήσουμε στη συζήτηση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Είναι εδώ και η κα Φιλίππου-πούλου, η οποία από την αρχή,
από τότε που ξεκίνησε προ 10ετίας και πλέον η ιστορία του διαγωνισμού,
παρακολουθεί το θέμα από πλευράς Υπουργείου Πολιτισμού.

Επομένως και η κυρία Φιλίππου-πούλου είναι στην διάθεση του
Συμβουλίου. Το ίδιο και ο κ.Μουσούρης, ο Πρόεδρος του Οργανισμού για
την Ανέγερση του νέου Μουσείου, ο οποίος εκπροσωπεί το Δ.Σ. του
Οργανισμού και θα ήθελε και εκείνος να καταθέσει την δική του άποψη.

Αφού λοιπόν ακουστεί η εισήγηση της κυρίας Τριάντη, οι
παρατηρήσεις της κυρίας Φιλίππου-πούλου, η οποία όμως ούτως ή άλλως
θα μετέχει κανονικά στη συζήτηση και ο κ.Μουσούρης ο οποίος μεταφέρει
στο Συμβούλιο την άποψη του ΟΑΝΜΑ, να ξεκινήσει διαδικαστικά η
συζήτηση στο Συμβούλιο

Κυρία Τριάντη έχετε το λόγο
και ΤΡΙΑΝΤΗ: Με την επιλογή του οικότεδου
κατασκευή του νέου Μουσείου Ακροπόλεως

49 ΚΑΣ/12-10-1999

Το μεγάλο οικοδομικό συγκρότημα (κτήριο Ε) είναι ανάλογα και εξίσου σημαντικό με αυτά της αρχαίας αγοράς, όπως το επονομαζόμενο Γυμνάσιο των Γιγάντων και η πολυτελής έπαυλη στα ανατολικά της βιβλιοθήκης του Πανθένου, με τις λεγόμενες Φιλοσοφικές Σχολές στα βόρεια του Αρείου Πάγου, με την οικία του Πρόκλου στα νότια του Ηρώδου με την μεγάλη έπαυλη στον Εθνικό Κήπο.

Η χρονολόγηση του κτηρίου Ε στον 7ο αιώνα μ.Χ. όπως προκύπτει από τα μέχρι τώρα αρχαιολογικά δεδομένα το καθιστά μοναδικό στην Αθήνα και η μελέτη του ίσως ρίξει νέο φως στους λεγόμενους σκοτεινούς αιώνες της όψιμης αρχαιότητας. Είναι γνωστό ότι στο πρώτο μισό του 8ου αιώνα κλείνουν οι Φιλοσοφικές Σχολές στην Αθήνα και η πόλη αρχίζει να παρακμάζει.

Ο μαρτυρισμός ολοκληρώνεται με την επιδρομή των Σλάβων το 582, οπότε η Αθήνα φαίνεται ότι καταστρέφεται. Μια μικρή ανάκαμψη που προεβλήθη στην Αρχαία Αγορά κατά τον 7ο αιώνα συνδέθηκε με την εγκατάσταση στην Αθήνα του αυτοκράτορα Κωνσταντίνου του Β', το χειμώνα του 662-663 μ.Χ. Δεν θα ήταν παντελώς άσκοπο να στραφεί η αναζήτηση της ερμηνείας του κτηρίου Ε και προς αυτή την κατεύθυνση. Αυτά είναι τα της ανασκαφής.

Η εισήγηση της Εφορείας είναι ότι οι αποκαλυφθείσες στο οικόπεδο Μακρυγιάννη αρχαιότητες δεν θα πρέπει να αποξηλωθούν. Η συνύπαρξή τους όμως με το εγκεκριμένο σχέδιο του νέου Μουσείου Ακροπόλεως είναι αδύνατη, κυρίως γιατί το κτήριο αυτό αναπτύσσεται σε βάθος και έτσι προϋποθέτει την ολική κατακτροφή τους.

Αν αποφασισθεί η διατήρηση των αρχαίων καταλοίπων, η Α' ΕΠΚΛ θα μελετήσει και θα προτείνει συγκεκριμένη διαμόρφωση της περιοχής, με τρόπο ώστε οι αρχαιότητες να είναι επισκεψίμες και κατανητές είτε κατασκευαστεί στο οικόπεδο ένα Μουσείο που να επιτρέπει την διατήρηση και ανάδειξή τους, είτε παραμείνει ως ανοικτός αρχαιολογικός χώρος.

Και σε αυτό το πρόγραμμα της ενοποίησης που τώρα μελετάται θα μπορούσε πολύ καλά να είναι στην όδευση από το Ολυμπείο της μέσω της Αθανασίου Διάκου προς το οικόπεδο Μακρυγιάννη όπου θα μπορούν να αναδειχθούν αυτά τα αρχαία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστούμε πολύ κα Τριάντη. Κυρία Παρλαμά προχωρήστε στο πόρισμα της Επιτροπής.

ΣΤ.ΠΑΡΛΑΜΑ: Σας διαβάζω το πόρισμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κυρία Τριάντη υπάρχει κάποιο σχέδιο το οποίο να φαίνεται στη μελέτη των Ιταλών επί της ανασκαφής, το περίγραμμα; Έχετε μαζί;

κα ΤΡΙΑΝΤΗ: Βλέπετε με τη διακεκομμένη βαθιά γραμμή το περίγραμμα του Μουσείου που είναι σχεδιασμένοι ναλοι

13 Νοεμβρίου 2002

Προς
τον Πρόεδρο της Ε.Ε
κ. Κ. Καρρά

Σχετικά με την ερώτησή σας στο τελευταίο Συμβούλιο του ΣΑΚ, εάν και πότε έγιναν συζητήσεις για τη θέση του νέου Μουσείου Ακροπόλεως, σας γνωρίζω τα εξής:

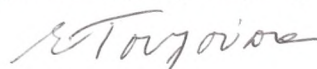
Συζητήσεις για τη θέση έγιναν πριν από το διαγωνισμό του 1990 μεταξύ εκπροσώπων Υπουργείων και διαφόρων φορέων που συμφωνούσαν για τη θέση Μακρυγιάννη. Η Υπουργός Πολιτισμού κα Μ. Μερκούρη, πιεζόμενη από κάποιους αρχιτέκτονες όρισε τρεις θέσεις: Μακρυγιάννη, Κοίλη, Διόνυσος, πράγμα που δυσκόλεψε αρκετά την απόφαση της Επιτροπής Κρίσεως. Τελικά το 1ο βραβείο δόθηκε στους Ιταλούς Nicoletti και Passarelli που είχαν επιλέξει τη θέση Μακρυγιάννη.

Κατά την παρουσίαση των σχεδίων και προπλασμάτων του Μουσείου στις 18/3- 21/4/1991 στη Πινακοθήκη έγινε δοιμεία επίθεση από τον ΣΑΔΑΣ, κυρίως γιατί έγινε διεθνής κι όχι μόνο εθνικός διαγωνισμός.

Έκτοτε δεν έγινε καμία άλλη συζήτηση και μόνο σε κάποια άρθρα εφημερίδων προτάθηκαν άλλες δύο θέσεις (στον Φιξ και σε ένα οικόπεδο μεταξύ Θησείου και Κεραμεικού), θέσεις που δεν συζητήθηκαν γιατί είναι απομακρυσμένες από την Ακρόπολη.

Το τεύχος που σας στέλνω εκδόθηκε επί υπουργίας Τζανή Τζανεττάκη με την ευκαιρία της εκθέσεως στην Πινακοθήκη. Πιστεύω ότι θα είναι χρήσιμο για την βιβλιοθήκη της Εταιρείας μας.

Με φιλικούς χαιρετισμούς

Υ.Γ. Σας πληροφορώ ότι στην τελευταία Επιτροπή Κρίσεως για το Νέο Μουσείο το 2001 συμμετείχαν ο Πρόεδρος του ΣΑΔΑΣ και ο Πρόεδρος του Τεχνικού Επιμελητηρίου, όπως θα δείτε στο δώτερο τεύχος που σας στέλνω.

Συμπτώσεις/αρχαιολατρίας και ντροπής

Οι λόγοι για τους οποίους ένα έργο οικουμενικής σημασίας, όπως αυτό του Μουσείου Ακροπόλεως, δεν ολοκληρώνεται

Του ΑΓΓΕΛΟΥ ΔΕΛΗΒΟΡΙΑ*

Η ιστορία του Μουσείου της Ακροπόλεως είναι πολύ παλιά και πολύ πονεμένη: Όταν το 1865 αποφασιζόταν η ανέγερσή του πάνω στον ιερό βράχο, κανείς δεν ε-
πρόκειτο να ενοχληθεί από τη γειτνίαση του Παρθενώνα και των ιερών του Διός Πολιεύς, της Ρώμης και του Αυγούστου, του Πανδίωνος. Γιατί στην Ελλάδα η αρχαιολατρία εκδηλώνε-
ται και μάλιστα μαχητικά, σε συνδυασμό ό-
μως πάντοτε με ομολογημένες ή ανομο-
λόγητες προσωπικές αφορμές. Το 1874
η κατασκευή του κτιρίου είχε αποπε-
ρατωθεί και το 1886 η έκθεση των
γλυπτών ήταν ολοκληρωμένη. Ωστό-
σθ, δύο μόλις χρόνια αργότερα κρί-
θηκε επιβεβλημένη η επέκταση των
εγκαταστάσεών του, λόγω του μεγά-
λου αριθμού των αρχαίων που έφεραν
στο φως οι ανασκαφές, μολοντί τα κε-
ραμικά ευρήματα, τα χάλκινα καθώς
και οι επιγραφές είχαν ήδη οδεύσει
προς το Εθνικό Αρχαιολογικό Μου-
σείο, μαζί με τα ευρήματα των ανα-
σκαφών της νότιας κλιτύς.

Το πρόβλημα της ακαταλλή-
λότητας του πρώτου αυτού
μουσείου και η ανεπάρ-
κεια των εκθεσιακών, α-
ποθηκευτικών και λει-
τουργικών του χώρων
αντιμετωπίστηκε α-
μέσως μετά τον Β'
Παγκόσμιο Πόλεμο,
από το 1946 ως το
1964, με την κα-
τεδάφιση της
προσθήκης του
1888, την επέ-
κταση του αρχι-
κού κτίσματος,
την κατασκευή
αποθηκών, γρα-
φείων και χώρων
υγιεινής στα έγκα-
τα του βράχου και
την επανέκθεση
κυρίως των αρχαι-
κών και κλασικών
γλυπτών.

Επιλεκτική θεώρηση

Από τότε κιόλας,
οι καλύτερα ενημε-
ρωμένοι πάνω στις
νεότερες μουσει-
ολογικές προδια-
γραφές, οι διαφω-
νούντες με τον αι-
σθητισμό της επιλε-
κτικής θεώρησης
των εκθεμάτων, κα-
θώς και οι αντιτιθέ-
μενοι στην καταπά-
τηση του βράχου της
Ακροπόλεως με νεότερες κα-
τασκευές, άρχισαν, έστω και
δειλά, να υψώνουν κάποιες φωνές διαμαρτυ-
ρίας, ζητώντας την επιβεβλημένη ανέγερση ε-
νός μεγάλου μουσειακού κέντρου, που να εκ-
πληρώι τους εντελώς σύγχρονους αρχιτεκτονι-
κούς και μουσειολογικούς όρους για την υποδο-
χή των αριστοτεχνικών της ελληνικής τέχ-
νης, σε άλλον όμως χώρο.

Την ανάγκη της μεταστέγασης του μουσει-
ου επέτειναν, κατά τη μεταδικτατορική περίο-
δο, οι συστηματικές εργασίες συντηρήσεως
των αρχιτεκτονικών μνημείων της Ακροπόλε-
ως, η εξονυχιστική διερεύνηση των λιθοσω-
ρών στην κατάσπαρτη από σπαράγματα επι-
φάνεια του βράχου και η επιστημονική επανε-
κτίμηση των στοιβαγμένων στις παλιές απο-
θήκες μαρμάρων.

Μια υπεύθυνη, διεθνώς αναγνωρισμένη σω-
στική παρέμβαση, η οποία άλλαξε την εικόνα
των αρχαίων γλυπτών, αυξάνοντας θεαματικά
και τον αριθμό τους.

Η συζήτηση για την ανέγερση ενός νέου
μουσείου άρχισε το 1975 και την επιβόλυναν
μια σειρά από αιτήματα, όπως η σωστή πα-
ρουσίαση των έργων, η εξασφάλιση των προϋ-
ποθέσεων που έθετε επιτακτικά πλέον η απο-
κατάσταση της ενότητας των γλυπτικών συ-
νόλων, η ανασυγκρότηση των ομάδων που εί-
χαν διασπαστεί, με τη διασπορά των ευρημά-
των σε άλλους μουσειακούς οργανισμούς και
αποθήκες, κυρίως όμως οι ενσυνείδητες προοπτι-
κές ενός συνεκτικού εμπλουτισμού με πρόσθετο
υλικό, ανεξάρτητα και από την ενδεχόμενη
προσθήκη των ξενιτεμένων μαρμάρων του
Λονδίνου. Εξίσου αποφασιστικός παράγονς υ-
πήρξε η τρομακτική αύξηση των επισκεπτών,
αλλά και η προστιτότητα του μη εκτεθειμένου
υλικού, οι ευκολίες δηλαδή της προσφοράς
του στην επιστημονική έρευνα. Κατά γενική
μάλιστα παραδοχή, το νέο μουσείο δεν θα έ-
πρεπε να απέχει πολύ από την Ακρόπολη και
τη γύρω αρχαιολογική ζώνη.

Οι τρεις προτάσεις

Ο περιβάλλων όμως ασφυκτικός οικιστικός ι-
στός, υπερπληρωμένος ήδη από τις αρχές της
δεκαετίας του 1960, δεν παρείχε απεριόριστες
δυνατότητες για την εξεύρεση μιας κατάλλη-
λης θέσεως.

Η αναζήτηση του χώρου οδήγησε έτσι σε
τρεις εναλλακτικές προτάσεις: την περιοχή
που καταλαμβάνει το εστιατόριο «Διονύσος»,
την αρχαία Κοίλη και το οικοπέδο Μακρυγιάν-
νη. Απ' αυτές η πρώτη συγκέντρωνε τις λιγό-
τερες προτιμήσεις, όχι μόνο γιατί η προσφερό-
μενη έκταση ήταν πολύ περιορισμένη για τις
απαιτήσεις του νέου μουσείου, αλλά και γιατί
κανείς δεν θα τολμούσε να διανοηθεί την επέ-
κτασή της με την κατασπάραξη ενός μεγάλου
μέρους από τον λόφο του Φιλοπάππου. Και η
δεύτερη όμως θέση, για τους ευαισθητοποιη-
μένους στα περιβαλλοντικά προβλήματα της

πρωτεύουσας, είναι ένα «τοπίο» που δύσκολα
μπορεί να εννοηθεί ως οικοδομημένο οικόπε-
δο, ανεξάρτητα από τις ενστάσεις όσων προέ-
βαλαν σαν κύριο αρνητικό επιχείρημα την πα-
ρουσία αρχαιοτήτων. Η μόνη συνεπώς περιο-
χή που απέμενε ήταν και εξακολουθεί να είναι
το τετράγωνο του οικοπέδου Μακρυγιάννη,
παρά την ύπαρξη του διατηρητέου κτιρίου
Weiler και των κατοικιών, οι οποίες θα έπρεπε
να απαλλοτριωθούν προκειμένου να
αποκατασταθούν τα όρια της

συνολικής του επιφάνειας
σε ένα τμήμα της οδού
Διονυσίου Αρεοπαγίτου
και στις οδούς Μπρτσαίων
και Χατζηκρήστου.

Θα παρακάμψω τις ευ-
θύνες που καταλογίζο-
νται σε όσους κατά το πα-
ρελθόν επέτρεψαν την α-
λόγιστη οικοδόμηση της πε-
ριοχής γύρω από την Ακρό-
πολη, για θα θυμίσω ότι
στην τελική επιλογή της
θέσεως συνέπεσαν και οι
τέσσερις διαγωνισμοί για
την ανέγερση του νέ-
ου μουσείου.

Απ' αυτούς ο
πρώτος και ο
δεύτερος, το
1977 και 1979
αντίστοιχα, ή-
ταν πανελλή-
νιοι, κηρύ-
χθηκαν ό-
μως άγονοι,
γιατί οι αρχι-
τεκτονικές ι-
δέες τις οποίες

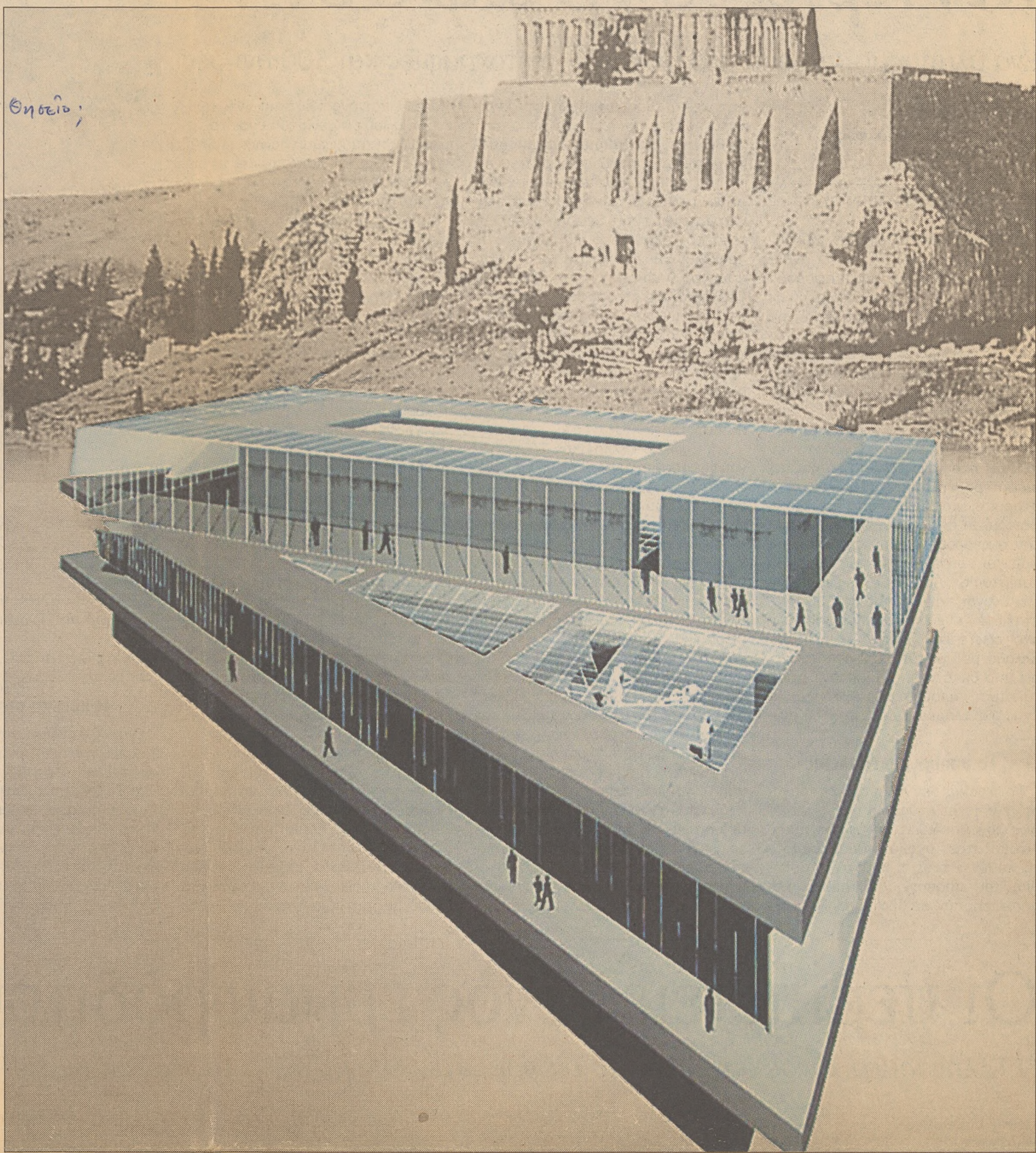
πρότειναν δεν κρίθη-
καν ικανοποιητικές. Ο
τρίτος διαγωνισμός του
1989 ήταν διεθνής και
εξελέχθηκε σε δύο φά-
σεις, με ελεύθερη την
επιλογή της θέσεως
στην πρώτη. Η πρό-
κριση της θέσεως
Μακρυγιάννη προ-
γήχθηκε έτσι της απο-
νομής, κατά τη δεύτε-
ρη φάση, του πρώ-
του βραβείου στην
πρόταση των Ιτα-
λων αρχιτεκτόνων
Μ. Nicoletti και L.
Passarelli. Υπέρ της
θέσεως αυτής συ-
νηγορούσε άλλω-
στε χωροταξικά αφ'
ενός η σχετική γει-
νιάση της Ακροπό-
λεως και των μνημεί-
ων της νότιας κλι-
τύς, και αφ' ετέρου η
δυναμική του σχεδια-
ζόμενου δημόσιου οι-
κοδομηματος για την,

έστω και μελλοντική, σταδιακή αναβάθμιση
της υποβαθμισμένης σήμερα πολυκατοικιο-
κρατούμενης περιοχής.

Οι ανασκαφές

Προκειμένου να χρησιμοποιηθεί τελικά το
οικόπεδο Μακρυγιάννη για την ανέγερση του
νέου μουσείου, άρχισε ήδη από το 1980 η α-
νασκαφική του διερεύνηση, η οποία συνεχι-
στηκε το 1983-1984, το 1985-1986 και από το
1987 ως το 1990. Στο βόρειο τμήμα και επί σει-
ράς ετών, συστηματικές ανασκαφές διεξήγε
το Πανεπιστήμιο Αθηνών, ενώ στο ανατολικό, ε-
κεί όπου επρόκειτο να κατασκευαστεί ο σταθ-
μός «Ακρόπολη» του Μετρό, ερευνούσε από το
1993 ως το 1996 η Α' Εφορεία Προϊστορικών
και Κλασικών Αρχαιοτήτων, η οποία είχε και
τη συνολική ευθύνη της εποπτείας των ανα-
σκαφικών έργων.

Κανένα όμως από τα ακίνητα ευρήματα δεν
κρίθηκε διατηρητέο, χωρίς αυτό να πλήξει
την αρχαιολατρία των «ανησυχούντων» για
τη μοίρα της πολιτισμικής μας κληρονομιάς,
ίσως επειδή δεν έθιγε άμεσα κάποια ζωτικά
συμφέροντα. Το αντίθετο συνέβη ωστόσο με
ένα μέρος από τα ευρήματα των ανασκαφών
στο νότιο τμήμα του οικοπέδου, όπου μεταξύ
των ετών 1997 και 2000 αποκαλύφθηκε σε ε-
ρειπιώδη και συγκεχυμένη κατάσταση ένα
τμήμα της αρχαίας πόλεως με οικοδομικά λεί-
ψανα χρονολογούμενα έως και το τέλος της
πρώτοχριστιανικής περιόδου. Από τα λείψα-
να αυτά, με τη σύμφωνη γνώμη των ανασκα-

Η μακέτα του Μουσείου της Ακροπόλεως, το οποίο έχει ξεσηκώσει θύελλα και στον επιστημονικό κόσμο αλλά και στους κατοίκους της περιοχής. Αριστερά μια κόρη της Ακροπόλεως, 510 π.χ.

φών και του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμ-
βουλίου, αποφασίστηκε να διατηρηθούν τα
καλύτερα σωζόμενα ενός συγκροτήματος του
7ου αι. π.Χ. Τα αρχαιολογικά δεδομένα του
χώρου επέβαλαν όμως την ακύρωση των α-
ποτελεσμάτων του τελευταίου αρχιτεκτονι-
κού διαγωνισμού και την προκήρυξη ενός νέ-
ου, επίσης διεθνούς διαγωνισμού, με βασικό
όρο την ένταξη των ευρημάτων στο υπό ανέ-
γερση νέο Μουσείο Ακροπόλεως. Μία διαδι-
κασία που ξεκίνησε τον Ιούλιο του 2000 για
να καταλήξει τον Δεκέμβριο του 2001 στην υ-
πογραφή της τελικής συμ-
βάσεως με τα αρχιτεκτονι-
κά γραφεία των Β.
Tshoumi και Μ. Φωτιάδη.

Εδώ πρέπει να τονιστεί
ότι τα υπόλοιπα ευρήματα
του οικοπέδου Μακρυγιάν-
νη, αξιολογημένα από τα
αρμόδια όργανα της Αρχαι-
ολογικής Υπηρεσίας, από ε-
πιστημονικές δηλαδή ανα-
γνωρισμένου κύρους και ή-
θους, δεν εκπληρούν κατά κανένα τρόπο τους
όρους των θεωρητικών αλλά και των πρακτι-
κών προϋποθέσεων που δικαιώνουν τον χα-
κτηρισμό κάθε συγκροτημένου αρχαιολογικού
χώρου: κάποιο σεβαστό δηλαδή βαθμό διατή-
ρησης των αρχαίων, τη σαφήνεια των περι-
γραμμάτων τους κι έναν ορισμένο δείκτη ι-
στορικού ενδιαφέροντος, ανάλογο τουλάχισ-
τον με αυτόν που σημάδευε άλλα ανασκαφι-
κά ευρήματα της πρωτεύουσας, τα τείχη της,
λόγου χάρη, η εξαφάνιση των οποίων δεν προ-
κάλεσε έναν αντίστοιχο παροξυσμό.

Για τον καθορισμό οπωσδήποτε των προϋ-
ποθέσεων της διατήρησης ή μη ενός ευρή-
ματος, σε κανένα μέρος του κόσμου δεν θα ή-
ταν υπεύθυνοι οι ανησυχούντες περίοικοι,
αλλά τα θεσμοθετημένα όργανα, τα ειδικά
σώματα της πολιτείας, καθώς και κάποιες διε-
θνώς παγιωμένες αρχές.

Η αμφιβολία

Δεν υπάρχει επομένως καμιά απολύτως αμ-
φιβολία ότι η όψημ αρχαιολογική ευαισθησία
των περιοίκων δεν σχετίζεται με τα ευρήματα
των ανασκαφών, αλλά με την προσοχή του
ιδίου συμφέροντος από τις επικείμενες απαλ-
λοτριώσεις όσων ακόμη α-

κινήτων εμποδίζουν την
πλήρη απελευθέρωση του
τετραγώνου. Δεν υπάρχει
καμιά απολύτως αμφιβολία
ότι και στην περίπτωση
του νέου Μουσείου Ακρο-
πόλεως επαναλαμβάνεται
μια ιστορία γνωστή από
πολλά ανάλογα παραδείγ-
ματα, από την επί διετία,
λόγου χάρη, αναστολή των

οικοδομικών εργασιών στο Μουσείο Μπενάκη
ή από τις περιπέτειες που εδώ και χρόνια πα-
ράκολουθούν τη στέγαση των συλλογών του
Βασιλν και της Ελίκας Γουλανδρή. *

Σε κάθε περίπτωση ο στόχος είναι αρκετά
ευδιάκριτος, αν όχι προφανής: η ακύρωση
της επικυρωμένης με την καθολική μάλιστα
συναινέση του Κοινοβουλίου απόφασης και ο
διεθνής διασυρμός του τόπου. Γιατί το Μου-
σείο Ακροπόλεως δεν ενδιαφέρει μόνο την Ελ-
λάδα ούτε μόνο τους ιδιοκτήτες και τους νομι-
κιστές των πολυκατοικιών της οδού Χατζη-
κρήστου, αλλά όλον τον κόσμο. Τον πολιτι-
σμένο βέβαια κόσμο.

* Το τελευταίο δεν είναι βέβαια υποθετικό.

Οι υπεύθυνοι του επιτελούμενου έργου εί-
ναι έτσι υποχρεωμένοι να αναλώνονται καθη-
μερινά, αντιμετωπίζοντας μια πρωτοφανή συ-
στράτευση για τη ματαίωση της ανεγέρσεως
του μουσείου: Όσοι κατοικούν γύρω και πά-
νω στην περιοχή, τη «Συντονιστική Επιτροπή
Φορέων και Συλλόγων», δημοσιογράφους με
αταλάντευτες απόψεις και αρχιτέκτονες με
πολυπλοκωμένες αισθητικές αρχές, περι-
βαλλοντολόγους που μάχονται για την προά-
σθηση του κτιρίου με τον Παρθενώνα και θε-
ματοφύλακες ιστορικών εταιρειών, διακεκρι-
μένους νομικούς και παρακοιμητικούς παρά-
γοντες, τους κίνσορες της ηθικής νομιμότη-
τας και τους διαμορφωτές της κοινής γνώμης.
Στην πραγματικότητα, για μια ακόμη φορά,
δεν έχουμε να κάνουμε παρά με την αντιπα-
ράθεση του ατομικού προς το δημόσιο συμ-
φέρον. Μια αντιπαράθεση που αποσκοπεί
στην καθυστέρηση με την παρεμβολή συνε-
κών εμποδίων, μνηύσεων και αγωγών, προ-
σφυγών και ανακρίσεων, υπομνημάτων και α-
συννομιών παρεμβάσεων, μ' έναν καταγιγ-
ρισμό κακόβουλων δημοσιευμάτων και με την
κατασπατάληση του χρόνου όσων ερωμίζο-
νται την ευθύνη του έργου. Εκείνων δηλαδή
που δεν ενδιαφέρονται τόσο για την εκπλή-
ρωση ολυμπιακών χρονοδιαγραμμάτων, όσο
για το χρέος μας σε μια παρακαταθήκη οικου-
μενικής σημασίας.

Ο κ. Αγγελος Δεληβοριάς είναι κλασικός αρχαιολό-
γος, διευθυντής του Μουσείου Μπενάκη και κα-
θηγητής στο Πανεπιστήμιο Αθηνών.

ΜΙΧΑΕΛ ΤΟΥΝΙΣΣΕΝ
Η ΕΝΝΟΙΑ
ΤΗΣ ΑΠΟΓΝΩΣΗΣ
Μετάφραση
ΜΙΧΑΗΛ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ

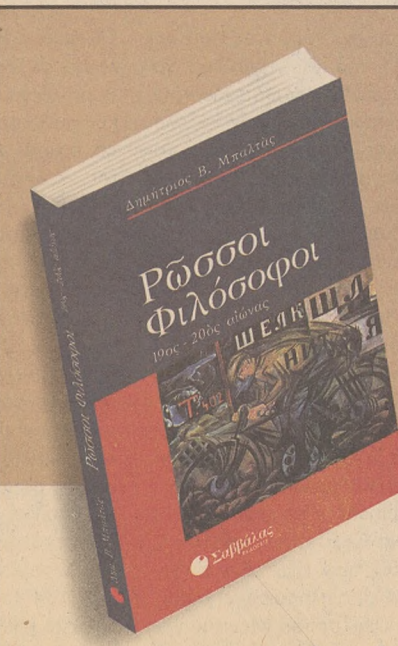
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ
ΑΠΟ ΤΟ 1885

info@hestia.gr • www.hestia.gr

ΜΙΧΑΕΛ ΤΟΥΝΙΣΣΕΝ
Η έννοια της απόγνωσης
Διорθώσεις στον Κίρκεγκωρ

Μετάφραση: ΜΙΧΑΗΛ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ

Η νεωτερική έννοια της «απόγνωσης» διαφέρει από
την παραδεδομένη έννοια της «απελπισίας». Είναι
έλλειψη γνώσης και όχι ελπίδας, είναι μια ολική
αμφιβολία. Τη διαλεκτική της ανάπτυξη στην Ασθή-
νεια προς θάνατον του Κίρκεγκωρ ανακατασκευάζει ο
διάσημος φιλόσοφος Τούνισσεν.

Δημήτριος Β. Μπαλτάς
Ρωσσοί Φιλόσοφοι
19ος - 20ος αιώνας

Σκοπός του βιβλίου αυτού είναι να έρδει
το ευρύτερο αναγνωστικό κοινό σε επαφή
με τη ρωσική φιλοσοφική σκέψη των δύο
προηγούμενων αιώνων. Η ρωσική φιλοσοφία
είναι κατά βάθος ιστοριοσοφική, φιλοσοφία
της ιστορίας και του νοήματός της,
επικεντρωμένη στον άνθρωπο και στο
ιστορικό του πεπρωμένο.

Σαββάλας
ΕΚΔΟΣΕΙΣ

www.savvalas.gr Ζωοδ. Πηγής 18 Αθήνα 106 81 Τηλ. 010.33.01.251 Fax: 010.33.06.337

Αιώνας ελληνικού κινηματογράφου...

Ενα άλμπουμ – ντοκιμαντέρ με 4.500 φωτογραφίες και 500 αφίσες

Γιάννης Σολδάτος
Ελληνικός Κινηματογράφος
– Ένας Αιώνας
Εκδ. «Κοχλίας»

Του ΦΩΤΟΥ ΛΑΜΠΡΙΝΟΥ*

Το τελευταίο διάστημα, παρατηρείται μια εντυπωσιακή άνθηση εκδόσεων, που αφορούν στον κινηματογράφο. Βιβλία με θέμα την ιστορία, τη θεωρία, τα είδη της κινηματογραφικής τέχνης κάνουν την εμφάνισή τους εκεί που, με εξαίρεση τη «διαχρονική» δραστηριότητα των εκδόσεων «Αιγόκερως», δεν υπήρχε σχεδόν τίποτε άλλο.

Το φαινόμενο δεν είναι καθόλου τυχαίο ούτε παροδικό. Οφείλεται εν πολλοίς στο γεγονός ότι όλο και περισσότεροι ερευνητές (θεωρητικοί, ιστορικοί, κοινωνιολόγοι) μελετούν φαινόμενα που δημιουργήθηκαν από την αμφίδρομη σχέση κινηματογράφου και κοινωνίας, κινηματογράφου και ιστορίας. Από την άλλη μεριά, δεν είναι λίγοι και εκείνοι που, κλείνοντας έναν κύκλο ανώτατων σπουδών στο εξωτερικό, επιστρέφουν στην Ελλάδα με πρωτότυπες εργασίες γύρω από θέματα που παρήγαγε η καταλυτική παρουσία της Εβδομης Τέχνης στη διάρκεια του εικοστού αιώνα.

Το υπουργείο Παιδείας

Το γεγονός δεν είναι μόνο παρήγορο, είναι και ενθαρρυντικό, γιατί ίσως λόγω ακριβώς αυτής της πραγματικότητας, αναλογισθούν κάποιοι ευχύντες τους οι καθ' ύλην αρμόδιοι του υπουργείου Παιδείας και προχωρήσουν σε δύο παράλληλες ε-

νέργειες, απαραίτητες για την κινηματογραφική παιδεία στη χώρα μας: τη θεσμική αναβάθμιση των κινηματογραφικών σπουδών στα πανεπιστήμια, με τη δημιουργία αρχικώς τομέων και στη συνέχεια τμημάτων κινηματογραφικής θεωρίας και, δεύτερο, την υλοποίηση, επιτέλους, της προεκλογικής εξαγγελίας του πρωθυπουργού περί ιδρύσεως Κρατικής Σχολής Κινηματογράφου. Αναφέρομαι, μετά λόγου γνώσεως, αποκλειστικώς στο υπουργείο Παιδείας και όχι στο υπουργείο Πολιτισμού, γιατί η πρακτική του υπουργού οδήγησε μάλλον σε ενταφιασμό του θέματος (της Κρατικής Σχολής) παρά σε υλοποίησή του.

Και όμως, ο «Ελληνικός Κινηματογράφος» συμπλήρωσε, όμως μας λέει ο Γιάννης Σολδάτος, έναν αιώνα ζωής χωρίς τη συμπάρταση του επίσημου κράτους, εκτός φυσικά από τα τελευταία είκοσι χρόνια, χωρίς εξειδικευμένη παιδεία, χωρίς υλικότεχνική υποδομή, χωρίς επαγγελματικά στελέχη σε ειδικότητες που θα καθόριζαν σε μεγάλο βαθμό τη στάση του (π.χ. σεναριογράφοι).

Δίτομο άλμπουμ

Ωστόσο, το άλμπουμ που συνθέσει ο Σολδάτος δεν αποτελεί «ιστορία» με την κυριολεκτική έννοια του όρου. Αλλωστε, η σύγχρονη αντίληψη για τη συγγραφή «ιστοριών» του κινηματογράφου έχει καταργήσει την κορυφαία και ανώφελη παράθεση ονομάτων, τίτλων και ημερομηνιών, ερευνώντας περισσότερες τις αλληλεπιδράσεις ανάμεσα στο κινηματογραφικό έργο και τα κοινωνικά φαινόμενα. Το δίτομο άλμπουμ του Σολ-

δάτου είναι ένα ιδιότυπο «ντοκιμαντέρ», αφού το μέγιστο μέρος του αποτελείται από φωτογραφίες (4.500), αφίσες (500) και φωτοτυπίες κειμένων (3.000) που καλύπτουν το χρονικό διάστημα 1900-2000.

Πρόκειται για μία γιορτή με την ευκαιρία της συμπλήρωσης των πρώτων 100 χρόνων του ελληνικού κινηματογράφου. Χωρισμένο σε δεκαετίες, αναδεικνύει οπτικά την κάθε εποχή όχι μόνο με τις φωτογραφίες και τις αφίσες αλλά και με τα φωτοτυπημένα κείμενα από κριτικούς και κινηματογραφιστές, που προσφέρουν πολλές και ενδιαφέρουσες πληροφορίες, τόσο για κάποιον που απλώς ξεφυλλίζει τους δύο τόμους όσο και για εκείνον που ερευνά τις πηγές και τα τεκμήρια κάθε εποχής.

Δυσεύρετο υλικό

Ετσι, μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι τρεις πρώτες δεκαετίες με υλικό που όχι μόνο είναι δυσεύρετο αλλά και αποκαλυπτικό, όπως για παράδειγμα κάποια κείμενα του Βρατσάνου, κριτικές ταινιών, διαμαρτυρίες κινηματογραφιστών κ.ά. Αυτά ακριβώς η παράθεση τεκμηρίων, έστω χωρίς σχόλια και παρεμβάσεις, ενισχύει αυτή την αίσθηση του «άλμπουμ-ντοκιμαντέρ».

Ενα στοιχείο που επαναλαμβάνεται στο μέγιστο μέρος του «αιώνα», είναι τα κείμενα που μιλούν για την «άσπιασχη» και φοροπληκτική συμπεριφορά του κράτους απέναντι στον κινηματογράφο. Καμία βοήθεια, ενίσχυση, φοροαπαλλαγή, κυρίως απέναντι στην αθρόα εισαγωγή ξένων ταινιών που ρίχνονται στην ελληνική αγορά με τους ίδιους ακριβώς όρους

Σκηνή από την «Ευδοκία» του Αλέξη Δαμιανού.

όπως και οι ελληνικές, ενώ το κόστος τους είναι πολύ μικρότερο.

Η κριτική στον Τύπο

Ενα άλλο ενδιαφέρον στοιχείο είναι η καταδικαστική κριτική των ελληνικών ταινιών στον ημερήσιο και περιοδικό Τύπο, χωρίς ανάλυση και επικριρήματα αλλά με απαξιωτικούς χαρακτηρισμούς. Σημαντικό είναι επίσης το γεγονός πως ταινίες παράγονται όχι μόνο στην Αθήνα, ενώ υπάρχουν (ιδιαιτέρως βεβαίως) αρκετές κινηματογραφικές σχολές. Όλα αυτά στα πρώτα πε-

νήντα χρόνια. Στο δεύτερο μισό του αιώνα, εντύπωση προκαλεί η διακρίση των εισιτηρίων και ο αριθμός των παραγόμενων ταινιών, ενώ άκρως αποκαλυπτική του κλίματος της εποχής είναι η κινηματογραφική κριτική των εντύπων της Αριστεράς για τις ελληνικές ταινίες, με κριτήρια «ταξικά» αλλά και «πληθικολαστικά». Παράλληλα, σημαντικό είναι η παράθεση κειμένων, συνεντεύξεων κ.λπ. για τον ελληνικό κινηματογράφο από νέους σκηνοθέτες.

Ωστόσο, ως μου επιτραπεί μερικές

ανώδυνες, ελπίζω, ενστάσεις: κάποια εισαγωγικά σημειώματα για τα πολιτικά πράγματα με αδόκιμο απλουστευτικό τρόπο, που δεν ήταν απαραίτητα. Το πέρασμα στην περίοδο της χούντας, που δεν γίνεται αισθητό. Το φεστιβαλοκεντρικό περιεχόμενο που αποκτά το άλμπουμ από το 1970 και εντεύθεν, στοιχεία, που δεν είναι ικανά να μειώσουν την αξία των δύο τόμων για όλων των ειδών τους χρήστες.

* Ο κ. Φ. Λαμπρινός είναι σκηνοθέτης του κινηματογράφου.

Οι περιπέτειες ενός ερμαφρόδιτου από τη Μικρά Ασία

Ο Ελληνοαμερικανός συγγραφέας Τζέφρι Ευγενίδης μιλά για το νέο του βιβλίο, ένα έπος με θέμα τη μεταβίβαση ενός γονιδίου

Jeffrey Eugenides
Middlesex
Εκδ. Bloomsbury, σελ. 544

της GERALDINE BEDELL
THE OBSERVER

Εννέα χρόνια έγραφε ο Τζέφρι Γιουτζίνις (ή Ευγενίδης –ο συγγραφέας είναι Αμερικανός ελληνικής καταγωγής) το «Μίντλσεξ», ένα κομικό έπος με θέμα τη μεταβίβαση ενός γονιδίου από ένα χωριό της Μικράς Ασίας διά μέσου του Ντιτρόιτ του 20ού αιώνα, στο σύγχρονο Βερολίνο. Εννέα χρόνια χωρίζουν αυτό το μυθιστόρημά του από το πρώτο, το πολύ συντομότερο αλλά επιτυχημένο «The Virgin Suicides» («Αυτόχειρες παρθένοι»). Αξίζει όμως τον κόπο η αναμνησί. Το «Μίντλσεξ», ένα βιβλίο καθ' όλα μεγαλύτηρου βελανκούς, κυκλοφόρησε πρόσφατα στην Αμερική και απέσπασε ένθεους κριτικές.

Αυτοβιογραφικά στοιχεία

Συνάντησα τον Τζέφρι Ευγενίδη στο Καφέ Αϊνστάιν του Βερολίνου, όπου ζει τα τελευταία τρία χρόνια με τη γυναίκα του, που είναι ζωγράφος, και την τετράχρονη κόρη τους. (Είχε πάρει μια ετήσια υποτροφία για να γράψει στο Βερολίνο, και ακόμη δεν κατόρθωσε αυτός και ο οικογένειά του να φύγουν). Το καφετείο αυτό εμφανίζεται κάποια στιγμή και στο «Μίντλσεξ», του οποίου ο πρωταγωνιστής, ακριβώς όπως και ο Ευγενίδης, είναι ένας Ελληνοαμερικανός που μεγάλωσε στο Ντιτρόιτ και τώρα ζει στο Βερολίνο. Το να ξεκινάει λοιπόν κανείς τη συζήτηση, ρωτώντας πόσο μέρος του βιβλίου είναι αυτοβιογραφικό, έχει κάποια βόση. «Η ιστορία που διηγούμαι απέχει πολύ από τη δική μου εμπειρία. Ετσι ο μόνος τρόπος

για να αποκτήσει αξιοπιστία το βιβλίο για μένα τον ίδιο, ήταν να δανειστώ στοιχεία από την προσωπική μου ζωή, αλλά και από την ιστορία. Είναι αυτοβιογραφικό όσον αφορά τις λεπτομέρειες, που αναφέρονται στην οικογένεια και κάποια άλλα δευτερεύοντα σημασιώδη γεγονότα. Δεν ξεκίνησα να γράφω ένα βιβλίο με θέμα την ελληνοαμερικανική εμπειρία, αλλά ένα μυθιστόρημα για έναν άνθρωπο που είναι ερμαφρόδιτος –και ήθελα να είναι ακριβώς από ιατρικής πλευράς. Ήθελα να πιάσω έναν άνθρωπο ερμαφρόδιτο με σάρκα και οστά και όχι ένα πλάσμα της φαντασίας όπως είναι ο Τελερεσίας και ο Ορλάντο. Να χρησιμοποιώ το μυθολογικό υπόστρωμα, χωρίς να κάνω μύθο τον ήρωά μου».

Το «Μίντλσεξ» είναι η ιστορία της Καλλιόπης Ελένης Στεφανίδου η οποία γεννήθηκε με μια μετάλλαξη στο πέμπτο της χρωμόσωμα. Αυτό την κάνει να μοιάζει με κορίτσι όταν γεννιέται, ενώ από βιολογική και ορμονική πλευρά είναι αγόρι. Γοητευτική και χωρίς εσωτερικές συγκρούσεις στα παιδικά της χρόνια, η Κάλλι, βυθίζεται στο ψυχολογικό και συναισθηματικό χάος στην εφηβεία της, όταν αρχίζει να βγάζει τριχές στο πρόσωπό της, μιλάει με βαθιά φωνή και ερωτεύεται ένα κορίτσι από την τάξη των Λατινικών.

Η συγκεκριμένη μετάλλαξη που έχει προσβάλει την Κάλλι (έλλειψη της 5-άλφα-ρεντου-

Τζέφρι Ευγενίδης, ένας Ελληνοαμερικανός που μεγάλωσε στο Ντιτρόιτ και ζει στο Βερολίνο.

κός θυρεοειδής όρχεις ότι ο ανθρώπινος χαρακτήρας είναι κατά μέζονα λόγω προϊόν της εμπειρίας. Μπορεί αυτό να αποδίδεται στις μέρες μας στην εξελικτική βιολογία και όχι στους θεούς, παραμένει όμως πάντα μέρος του μέχρι θανάτου αγώνα με την ελεύθερη βούληση.

Η φωνή της «μούσας» Καλλιόπης

Ο θρίαμβος του μυθιστορήματος –και ο λόγος του γραψίμου που πήρε τόσων καιρό– είναι η φωνή του. Η Καλλιόπη ήταν η μούσα της επικλής ποιήσεως και στο πρώτο μισό του βιβλίου η Κάλλι διηγείται την οδύσσειά της μεταναστεύσεως του παππού της και της γιαγιάς της από τη Μικρά Ασία στην Αμερική. Η Δειδαίμονα και ο Λέφτης Στεφανίδης φεύγουν από το χωριό τους διωγμένοι από τους Τούρκους, φτάνουν στη Σμύρνη και εκεί εγκαθίστανται

μέσα στον ορμαγδό της καταστροφής της πόλης. Τελικά καταφέρνουν να φτάσουν στο Ντιτρόιτ όπου έχουν έναν εξάδελφο, το μοναδικό άνθρωπο στον κόσμο που ξέρει ότι δεν είναι μόνον σύζυγοι και τρίτα εξαδέλφια, αλλά αδελφία.

«Τα πρώτα χρόνια με δυσκόλευε πολύ η φωνή. Επρεπε να μω στο κεφάλι του παππού και της γιαγιάς. Και έπρεπε να περάσει αρκετός καιρός για να δώσω αυτή την άδεια και στην Κάλλι, να την κάνω πανταχού παρούσα και να την αφήσω να δημιουργήσει την ιστορία της για χάρη του αναγνώστη. Η φωνή έπρεπε να μπορεί να διηγείται επικά συμβάντα στο τρίτο πρόσωπο και ψυχολογικά και σεξουαλικά συμβάντα στο πρώτο. Επρεπε να μπορεί να αποδώσει την εμπειρία ενός κοριτσιού τα πρώτα χρόνια της εφηβείας της, αλλά και ενός ώριμου άνδρα, ή μάλλον ενός ώριμου άνδρα που είναι αποδεχόμενος ερμαφρόδιτος».

Επος και ψυχολογικό μυθιστόρημα

Όπως καταλαβαίνει κανείς, το «Μίντλσεξ» είναι δύο βιβλία σε ένα, όπως και η Κάλλι είναι τα δύο φύλα σε ένα. Το βιβλίο είναι και μια οικολογική σάγκα, αλλά και η αφήγηση της ενανθρωπίας ενός ανθρώπου, ειδικά με την από μείσα και απ' έξω. «Μια και το θέμα μου ήταν η μετάδοση μιας γονιδιακής μετάλλαξης, έμοιαζε λογικό και επιβεβλημένο να αποδώσω τη μετάλλαξη αυτή και με λογοτεχνική μορφή. Ελπίζω το βιβλίο να μπορεί να κινείται ήρεμα και σε ήπιους τόνους από την επική μορφή στο επιπεδο του ψυχολογικού μυθιστορήματος».

Τραγικά γεγονότα, όπως η πυρκαγιά της Σμύρνης και οι φυλετικές συγκρούσεις που αναγκάζουν την οικογένεια Στεφανίδη να φύγει από το κέντρο του Ντιτρόιτ προς τα προάστια, περιγράφονται από τον Καλ, 41 χρόνων πια

και υπάλληλο στο Στέιτ Ντιπάρτμεντ. Με την ταυτότητα του άνδρα, αμφιταλαντεύεται ανάμεσα στην γραμμική αφήγηση και τις ευφρείς, σφωδρές παρεμβάσεις που εξομαλύνουν τις αντιφάσεις. Ο θρίαμβος της δομής, με υπόκρουση ένα μικρό αλλά γοητευτικό κούιουμ.

Να γίνει πιο φυσιολογικό

Μερικές όψεις της κοινωνικής ιστορίας του Ντιτρόιτ, άρα της Αμερικής, αποδίδονται με λιγότερη επιτυχία από ό,τι άλλες ο' αυτό το πυκνοφασμαμένο βιβλίο. Δύο μέλη της οικογένειας Στεφανίδη εμπλέκονται στη συγκρότηση του Nation of Islam (ρίζοσπαστική οργάνωση μαύρων), κάτι το οποίο δυσκολεύτηκε να πιστέψω. Στο «Virgin Suicides», όπως και στο «Middlesex», ο Ευγενίδης λέει ότι δεν προσπάθησε να μεταβάλει σε μυθιστορία ό,τι το οποίο είναι συντησμένο και προστό. «Μάλλον προσπάθησα να περσιώσω στο φυσιολογικό κάτι που θεωρείται περιθωριακό και προκαλεί φόβο». Ιστορίες που αφορούν πέντε αδελφές που αυτοκτόνησαν ή ακόμη ιστορίες για ερμαφρόδιτους, ίσως ακούγονται περίεργα, ανήκουν όμως στην αρχαιότερη υποδομή της λογοτεχνικής ιστορίας της Ευρώπης.

Το «Μίντλσεξ» έχει έναν ωραίο επίλογο. Η Κάλλι ονομάζει την κοπέλα που έχει ερωτευθεί Σκοτεινό Αντικείμενο του Πόθου, κατά τον Μπουνούελ. Όλα όσα αφορούν το Σκοτεινό Αντικείμενο του Πόθου και τα γεγονότα γύρω από αυτό είναι εντελώς φανταστικά, κατά τον Ευγενίδη, αλλά όχι και εκτός πραγματικότητας. Την ημέρα που τελείωσε το χειρόγραφο του «Μίντλσεξ» έφαγε το βράδυ στην Αμερικανική Ακαδημία του Βερολίνου, όπου είδε μια γυναίκα που του φάνηκε άοριστα οικεία. Ενώσε σίγουρος πως ήταν το Σκοτεινό Αντικείμενο του Πόθου. Παιχνίδια της Θεάς Τύχης!

ΔΙΑΚΡΙΝΟΝΤΑΣ

Η πρόκληση της αποκρυπτογράφησης

της ΕΛΙΖΑΒΕΤ ΚΟΤΖΙΑ

Μίνως και Αριάδνη, λεπτομέρεια από ερυθρόμορφο κρατήρα του 470 π.Χ.

Η αποκρυπτογράφηση της Γραμμικής Β' από τον αρχιτέκτονα Michael Ventris, στα 1952, αποτελεί ένα από τα μεγάλα επιτεύγματα της κλασικής αρχαιολογίας του 20ού αιώνα. Η ανάγνωση της γραφής των πήλινων δίσκων της Κνωσού εξακολουθεί να γοντεύει τους αρχαιολόγους αλλά και τον απλό άνθρωπο, τόσο

για την τόλμη του εγχειρήματος όσο και για τη μυθολογία που καλλιέργηθηκε γύρω από τη μυστηριώδη φιγούρα του πρωτεργάτη της. Αρχιτέκτονας και όχι φιλόλογος ή αρχαιολόγος, ο Μάικλ Βέντρικς κατόρθωσε να πραγματοποιήσει το όνειρο πολλών κλασικών επιστημόνων, για να σκοτωθεί τέσσερα χρόνια μετά την ανακάλυψή του, σε ηλικία 34 ετών, σε τροχαίο ατύχημα.

Στοιχεία για την πορεία της μεγάλης αυτής αρχαιολογικής περιπέτειας της σχέσης μας διαθέτουμε πολλά από τον επικό συνεργάτη του Βέντρικς, John Chadwick, και το βιβλίο του «Η αποκρυπτογράφηση της Γραμμικής Β'». Οι όμως και για τον πρωτεργάτη της επιχείρησης. Η μελέτη του Andrew Robinson «The man who deciphered linear B» (Thames and Hudson, σελ. 168, τιμή 12,95 λίρες) συμπληρώνει, όπως μας πληροφορεί ο κριτικός του TLS Torsten Meissner, το κενό συνθέτοντας μιαν εξοχνη γραφία που συναρπάζει τον αναγνώστη.

Ως παιδί ο Βέντρικς μιλούσε με άνεση τέσσερις γλώσσες: αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά, ενώ τα πολωνικά υπήρξαν μπηκτική του γλώσσα. Τα παιδικά του χρόνια δεν υπήρξαν ωστόσο ιδιαίτερα ευτυχισμένα: ο πατέρας του είχε προβλήματα υγείας και οι σχέσεις με τη γυναίκα του υπήρξαν τεταμένες. Πέραν διαζυγίου όταν ο Βέντρικς ήταν δεκατριών ετών και η μητέρα του αυτοκτόνησε με δόση βαρβιτουρικών λίγο αργότερα. Οι σύγχρονοι του περιγράφουν τον Βέντρικς ως λαμπρό μυαλό, άνθρωπο πνευματώδη και ευγενικό, αλλά κάπως απόμακρο. Το πάθος του για τη Γραμμική Β' χρονολογείται από μια σχολική επίσκεψη μινωικών εκθεμάτων στο Λονδίνο, όπου συνάντησε τον προχωρημένης ηλικίας Άρθουρ Έβανς. Κατά τον Robinson, η τύχη έπαιξε μεγάλο ρόλο στην αποκρυπτογράφηση της Γραμμικής Β' και η κριτική που ασκεί στον Chadwick είναι ότι υποσιτά εντελώς

τον κρίσιμο αυτόν παρόντα όπως επίσης και το ρόλο της έμπνευσης. Όπως μας πληροφορεί ο κριτικός, η υπόθεση της Βέντρικς ήταν ότι ορόδες συμβόλων οι οποίες βρέθηκαν μόνο στους δίσκους της Κνωσού και όχι σε αντίστοιχες της Πύλου και άλλων μινωικών συγκροτημάτων, αντιστοικούσαν σε ονομασίες τοποθεσιών.

Μιλώντας για τα τελευταία χρόνια της ζωής του Βέντρικς, ο συγγραφέας τονίζει πως μετά την ανακάλυψή του ο ιδιοφυής επιστήμονας δεν μπορούσε πια να επιστρέψει στην αρχιτεκτονική, χωρίς ωστόσο να σιτάνεταί άνετα και στους κύκλους των αρχαιολόγων. Εκείνο που τον είχε ερεθίσει ήταν η πρόκληση της αποκρυπτογράφησης και όχι οι πληροφορίες για τον αρχαιοελληνικό πολιτισμό, που ήρθαν στο φως με την ανακάλυψή του. Την εποχή του θανάτου του οι σχέσεις

με τη γυναίκα του ήταν επίσης προβληματικές. Ο Robinson δεν αποκλείει έτσι το ενδεχόμενο ότι, ακολουθώντας τον δρόμο της μέτρας του, ο Βέντρικς οδηγήθηκε στο ατύχημα δίδοντας ηθελήμενα τέρμα στη ζωή του.

Ο Ηρόδοτος αποδίδει τη λέξη γεωμετρία στους Αιγύπτιους, οι οποίοι διδάξαν στους αρχαίους Έλληνες την τέχνη του να μετρούν τη γη. Ο Αριστοτέλης θεωρούσε ότι η ιδέα των μαθηματικών ξεκίνησε από τους πέρεις, διότι ποιος άλλος είχε την πολυτέλεια να απορροφάται σε τέτοιο βαθμό από τόσο αφηρημένες σκέψεις. Το βιβλίο της Σ. Συοπο «Ancient Mathematics» (Routledge, σελ. 290, τιμή 50 λίρες) δεν είναι μια ιστορία των μαθηματικών, ούτε συζητά αρχαιοελληνικά προβλήματα όπως ο τετραγωνισμός του γυναικίου. Η συγγραφέας ασχολείται κυρίως, όπως εξηγεί ο κριτικός, με τον TLS Alexander Masters, με τις πηγές των αρχαιοελληνικών και των ρωμαϊκών μαθη-

ματικών εξετάζοντας τις αντιθέσεις ελληνικό – ρωμαϊκό, πρακτικό – αριστοκρατικό, αποτέλεσμα πολεμικής ανάγκης και προϊόν σχολής. Και αφήνει εκτός του βιβλίου τα επιτεύγματα των Βαβυλωνίων και των Αιγυπτίων, των Κινέζων και των Ινδών, καθώς δεν έχει, λόγω γλώσσας, πρόσβαση στις πρωτογενείς πηγές. Τις πηγές της η συγγραφέας τις αντλεί από χωρία ιστορικών, δραματουργών, κατσκευαστών, από τον Πλάτωνα ή τον Αριστοτέλη. Θέτει ερωτήματα όπως «ποια ήταν η πολιτική λειτουργία των πρώτων αρχαιοελληνικών μαθηματικών;» καθώς και «πώς οι μεταγενέστερες αρχαίες πηγές απεικονίζουν τα πρώτα αρχαιοελληνικά μαθηματικά και στις δικτομήσεις: αρχαιοελληνικά μαθηματικά (καθαρά και αριστοκρατικά) – λατινικά μαθηματικά (εφαρμοσμένα και λαϊκά).

Η γούνα επιστρέφει χωρίς ελαφρυντικά

Πολλοί πρωταγωνιστές της μόδας, της μουσικής, του σινεμά πρόδωσαν τον πριν από μερικά χρόνια αγώνα για τη σωτηρία των ζώων

Της **ΣΑΝΤΥΣ ΤΣΑΝΤΑΚΗ**

Είναι η βασίλισσα του σεξ. Παραμένει η πιο περιζήτητη σtar της πασαρέλας. Μόλις 22 χρόνων, ζει με ζάχαρη, χόμπιμπαγκερ και όταν δουλεύει καταβροχθίζει σάντουιτς με μοτσαρέλα και ντομάτα. Οτιδήποτε κάνει γίνεται μόδα. Μόλις απέκτησε τη Vida, όλα τα μοντέλα απέκτησαν σκύλο. Η Ζιζέλ Μπίντκεν καλά θα κάνει τώρα να αρχίσει να κυκλοφορεί με σωματοφύλακες, όλες τις ώρες της ημέρας. Δεν είναι μόνο ότι φωτογραφήθηκε πρόσφατα με γούνες για ασπρόμαυρη, αισθησιακή διαφημιστική καμπάνια έναντι αστρονομικού ποσού (500.000 ευρώ) αλλά ζήτησε επιπλέον και δύο μαύρα μινκ παλτό μέχρι το πάτωμα, για να τα φοράει στις δημόσιες εμφανίσεις της, να υποθέσουμε ότι στη γενέτειρά της, τη Βραζιλία.

Η πεντάμορφη και τα τέρατα σε νέες περιπέτειες. Στο λανσάρισμα πάντως της εταιρείας Blackglama στη Νέα Υόρκη την περασμένη βδομάδα, η ασφάλεια ήταν εξαιρετικά αυστηρή για να αποφευχθούν τα ευτράπελα. Την τελευταία φορά που διευθύντρια αμερικανικού περιοδικού—η οποία φημίζεται για τη συλλογή της με γούνες—πήγε σε παρόμοια εκδήλωση, είδε ένα νεκρό ρακούν να προσγειώνεται στο πιάτο της. Δυστυχώς δεν πτοήθηκε.

«Θα φοράω ό,τι θέλω»

Ούτε και η Κέιτ Μος μοιάζει να πτοείται, η οποία, έχει άλλωστε φωτογραφηθεί αρκετές φορές με τρόπια. «Θα φοράω ό,τι θέλω», λέει. Η Ναόμι Κάμπελ πάλι δηλώνει ότι θα προτιμούσε πλέον να φοράει μία γούνα από το να βγει γυμνή στον δρόμο, για να θυμηθούμε το σύνθημα των σούπερ μοντέλων στη δεκαετία του '80, «We'd rather go naked than wear fur». Κρίμα που υπάρχει η διαφημιστική καμπάνια σαν ντοκουμέντο για να δούμε την τότε νεαρή και αγνή Ναόμι να φωτογραφίζεται ολόγυμνη για να γλιτώσει τα ζωάκια από τη ματαοδοξία της.

Είναι και ο Π. Ντίντι (πρώην Παφ Ντάντι) στην παρέα, ο οποίος δεν πηγαίνει πουθενά χωρίς ένα ολοκαίνουργιο μινκ παλτό καθώς η πράξη συντροφος της ζωής του, Τζένιφερ Λόπεζ, έχει πει πως αγαπά τη συλλογή της από γούνες, όσο κι εκείνη με τα διαμάντια. Ιζαμπέλα Ροσελίνι, Σάρον Στόουν, Ελίζαμπεθ Χέρλι, Σάλμα Χαγέ, Σάρα Τζέσικα Πάρκερ, Σίντι Κρόφορντ, Ντονάτελα Βεράτσσε, Λιλ Κιμ, Ελίζαμπεθ Τέιλορ, Σοφία Λόρεν, θέλουν απεγνωσμένα να εξελιχτούν σε Κρουέλα στη θέση της Κρουέλα ντε Βιλ.

Οι γούνες επιστρέφουν στην πασαρέλα. Μεγάλοι σχεδιαστές μόδας όπως οι Μιούτσια Πράντα, Ρομπέρτο Καβάλι, Τζον Γκαλιάνο, Αλεξάντερ ΜακΚούιν, Μάικλ Κορς, Ζαν Πολ Γκοτιέ, Ουγκαρό χρησιμοποιούσαν γουναρικά στις φτηνές πασαρέλες. Δυστυχώς πολλά σούπερ μόντελ που παλαιότερα μετείχαν στην εκστρατεία κατά της χρήσης γούνας πλέον φορούν ανερωθρίαστα τα τρo-παιά τους. Η Ζιζέλ Μπίντκεν (δεξιά με θερνή αμφίση) δηλώνει ότι προτιμά να φοράει μακριά μαύρη μινκ στις δημόσιες εμφανίσεις της τον χειμώνα.

Η Πάμελα Αντερσον από την άλλη είναι ζωόφιλη και το δηλώνει με κάθε ευκαιρία, έχοντας αρνηθεί αντίστοιχες προσφορές από κολλοσούς της μόδας. Στον χειμώνα που διανύουμε, στον χειμώνα της υπερβολής, της ακρίβειας, της ακραίας και απαγορευμένης πολυτέλειας, οι γούνες προβάλλονται στις βιτρίνες, στον δρόμο, στις διαφημίσεις, σαν ασπίδα προστασίας. Ο Κάλβιν Κλάιν, ο Τζόρτζιο Αρμάνι, ο Τζορτζ Μάικλ, ο σερ Πολ Μακ Κάρτνεϊ, η Κιμ Μπίκσιντνερ, η Τζέμι Λι Κέρτις, η Κρίστι Τέρλινγκτον αντιστέκονται, τώρα που η γούνα επιστρέφει, για λίγο ακόμη. Με τους ακτιβιστές ολοένα να λιγοστεύουν.

Ελαφρυντικά δεν υπάρχουν πια, ούτε δικαιολογίες. Στη δεκαετία του '50, οι σtar τουλάχιστον δεν ήξεραν. Φορούσαν γούνες αλλά δεν γνώριζαν το πριν και το μετά. Φέτος είναι η πρώτη φορά έπειτα από δεκαετίες που σημειώνεται τέτοια υστερία ξανά, και μάλιστα χωρίς να αντιδρά κανείς, χωρίς να υπάρχουν διαδη-

λώσεις ή εκρήξεις οργής, νομίζοντας ότι η ετυμολογία θα είναι αναίμακτη. Ίσως γιατί τα τελευταία δύο χρόνια έχει σημειωθεί ένα τεράστιο ρεύμα από μια μικρή αλλά πανίσχυρη ομάδα ανθρώπων, των πρωταγωνιστών της μόδας, της μουσικής, του σινεμά. Η γούνα παρήλασε ανενόχλητη στη διεθνή πασαρέλα: Μιούτσια Πράντα, Ρομπέρτο Καβάλι, Τζον Γκαλιάνο, Αλεξάντερ ΜακΚούιν, Μάικλ Κορς, Ζαν Πολ Γκοτιέ, Ουγκαρό, είδαμε γούνα ακόμη και στο Λονδίνο με ολοζώντανες ουρές.

Ξεχάστε το κατεστημένο, ξεχάστε τη γούνα ως συνώνυμο στάτους ή απαραίτητο αξεσουάρ για όσους εξακολουθούν να ζουν στη δεκαετία του '60 και δυσκολεύονται να αποχωριστούν τις εμμονές του παρελθόντος από τη ναφθαλίνη. Η διαφορά είναι ότι όσοι και όσες επιλέγουν σήμερα να επενδύσουν, να φορέσουν και να νιώσουν υπερήφανοι με το απόκτημά τους, είτε πρόκειται για κουνελάκι είτε για μωρά αλεπούς, δεν νιώθουν τύψεις γι' αυτήν τους την

πράξη, αντιμετωπίζοντας όλους όσοι θρηνούν τα εκατομμύρια ζώα που θανατώνονται κάθε χρόνο για να κρεμαστούν στην ντουλάπα τους, σαν αθεράπευτα ρομαντικούς.

Για πολλούς αρκεί και μόνο το γεγονός ότι δημοφιλείς οίκοι όπως ο Gucci και η Prada παρουσίασαν γούνινες τάσεις, πιστεύοντας ότι απενοχοποιήθηκε αυτομάτως και η δολοφονία των ζώων. Είναι οι ίδιοι άνθρωποι που θεωρούν τη γούνα συνώνυμο της πολυτέλειας, οι ίδιοι που υποστηρίζουν ότι αν τρώς κρέας και δεν είσαι χορτοφάγος κι αν φοράς δερμάτινα παπούτσια, δεν δικαιούσαι να κατακρίνεις όσους φορούν γούνα. Αλήθεια πού θέτει κανείς τα όρια;

Εκτός ελέγχου

Ο καθένας μάλλον δίνει την απάντησή για τον εαυτό του. Εκείνη ακριβώς που τον συμφέρει. Συχνά είναι δύσκολο ακόμη και να καταλάβεις αν πρόκειται για αληθινή ή ψεύτικη

γούνα. Πρέπει να είναι κανείς εξαιρετικά προσεκτικός και να εξετάζει την τιμή, την υφή και την ετικέτα με τα στοιχεία που υποχρεούνται κάθε κατασκευαστής να παρέχει στον καταναλωτή. Ακόμη και βρετανικά περιοδικά που αντιστέκονταν χρόνια τώρα στην ιδέα και μόνο της γούνας, φιλοξενούν τώρα 12σέλιδα με πληρωμένες καταχωρήσεις για την προώθησή της τάσης.

Οι Γάλλοι είναι εκτός ελέγχου καθώς μόνο που δεν έχουν φτάσει στο σημείο να μοιράζουν με τις εφημερίδες και τα περιοδικά γούνες με κουπόνια(!) Όλοι πιάζουν, από τον οίκο Fendi μέχρι την Jil Sander και από τους Dolce & Gabbana μέχρι την Donna Karan. Κανένα αρνητικό σχόλιο, κανένα debate πια, κανείς δεν μοιάζει να ενδιαφέρεται πλέον. Σωματεία όπως το «Respect for Animals» σκηνοθετούν ταινίες μικρού μήκους, με τη βοήθεια ευαισθητοποιημένων ηθοποιών όπως ο Τζουντ Λο, χωρίς όμως ουσιαστικό αποτέλεσμα.

Ταριχευμένη μόδα για νέους

Αν έχουν αλλάξει οι συνήθειές μας, άλλαξε και το target group. Αυτό που προσπαθούν να πετύχουν τώρα οι έμποροι γούνας είναι να προσεγγίσουν ένα νεότερο κοινό και μάλλον δεν δυσκολεύονται και τόσο καθώς όλοι οι ράπκερ και οι πολυφωτογραφημένοι αστέρες της μουσικής βιομηχανίας, κυρίως της χιπ-χοπ και του γκέτο του στυλ, εμφανίζονται με ταριχευμένα αζεσουάρ. Το μήνυμά είναι ξεκάθαρο. «Κοιτάξτε με! Είμαι διάσημος, είμαι πλούσιος, είμαι οι πρώτος».

Ευτυχώς υπάρχουν ακόμη αρκετοί σχεδιαστές, διάσημοι, πλούσιοι, «πρώτοι», που αρνούνται να σχεδιάσουν πάνω σε ζωντανά τομάρια. Όπως η Stella McCartney, η οποία, αρνείται να σχεδιάσει για την προσωπική της συλλογή οτιδήποτε μπορεί να έχει σχέση με δέρμα ζώου, λέγοντας ότι είναι ο μεγαλύτερος της εφιάλτης. «Τα θηκιά μου πρότυπα προέχουν για μένα από τα χρήματα», λέει και παραδέχεται ότι πριν από τρία χρόνια έστειλε ένα βίντεο που μαγνητοσκοπήθηκε κρυφά σε φάρμες ζώων σε συναδέλφους της. Οι αντιδράσεις τους; Εξαιρετικά επιθετικές και μάλλον ανεξέλεγκτες, τις οποίες, η ίδια αποδίδει στην ενοχή. «Τα ζώα τρελαίνονται και αρχίζουν να επιτίθενται το ένα στο άλλο. Ζουν και πεθαίνουν με τον χειρότερο, τον πιο

άρρωστο, σκληρό και βασανιστικό τρόπο. Δεν βρίσκω τίποτα ελκυστικό στο να φοράς ένα ηλεκτρόδιο στα οπίσθιά σου». Οι φήμες μάλιστα θέλουν τη διάσημη κόρη του Πολ Μακ Κάρτνεϊ να απομονώνει από την επίδειξη της την Καμίλα Πάρκερ Μπόουλς, τιμωρώντας την παραδειγματικά για όλες τις αλεπούδες που έχει φορέσει. Ο αποκλεισμός δεν είναι η λύση, ούτε η παραδειγματική τιμωρία.

Η εξαιρετικά δυναμική πλέον

«Χρειάζονται πολλά ζώα για να φτιαχτεί μια γούνα αλλά μόνο ένα για να τη φορέσει».

βιομηχανία γούνας, με κυρίαρχη την Saga Furs of Scandinavia, δεν σταματά να εξαπλώνεται. Η τακτική τους είναι να ανακαλύπτουν νέους σχεδιαστές, όταν ακόμη είναι φοιτητές, και να τους χρηματοδοτούν, ζητώντας σαν αντίτιμο να σχεδιάζουν γούνες, αν και οι ίδιοι δεν το παραδέχονται για να μην θεωρηθεί εξαγορά ή εκβιασμός. Πρόσφατα δημιούργησε ένα αληθινό πανηγύρι στο Πεκίνο, με σχέδια του Christian Lacroix, του Jean

Paul Gaultier, του οίκου Max Mara, της Vera Wang. Βρέθηκαν μόνο δυο γυμνοί διαδηλωτές με πανό «Compassion is the fashion», χωρίς να πετύχουν όμως τίποτα. Μην ξεχνάτε ότι η Κίνα είναι η πρώτη χώρα σε κατανάλωση γούνας. Πόσο μάλλον όταν ακόμη και η τιμή της έχει αλλάξει καθώς έπαψε να είναι απαγορευτική. Ένα κασμίρενιο παλτό κοστίζει περίπου όσο κι ένα γούνινο, τη στιγμή, που στη δεκαετία του '60, στοιχίζει όσο ένα αυτοκίνητο (!)

Και δεν είναι μόνον οι οίκοι. Καταστήματα μαζικής κατανάλωσης, όπως είναι το Zara, έχουν στις προθήκες τους ρούχα και αξεσουάρ από κουνέλι φέτος, από αμερικανικά κογιότ μέχρι πέτσι, αληθινά φυσικά, που πωλούνται σε προσιτές τιμές. Ο αυνοποψίαστος πελάτης μπορεί να θεωρήσει ότι σε αυτή την τιμή είναι μάλλον ψεύτικα. Οι υπεύθυνοι του Zara λένε πως χρησιμοποιούν μόνο ζώα που θανατώνονται και ως τροφή για να είναι καλυμμένοι. Όμως το πιο ανησυχητικό είναι ποιος έχει να παλέψει κανείς πλέον αφού δεν είναι μόνον οι έμποροι και οι σχεδιαστές αλλά και οι άνθρωποι που προωθούν ανενόχλητοι τη γούνα, δηλαδή, οι σtar, δηλαδή τα πρότυπα, οι ίδιοι άνθρωποι που φορούν γούνα σαν κομμάτι ενός λάιφστάιλ, που περιλαμβάνει νάρκωτικά και κατοχή όπλων.

Βασανιστικός θάνατος

Εγκλήματα μόδας λοιπόν. Οι γουνάρδες υποστηρίζουν ότι ο θάνατος των ζώων είναι ακαριαίος. Εμείς ξέρουμε ότι τα ζώα δεν πεθαίνουν από γυρατεία αλλά θανατώνονται με ανατριχιαστικές μεθόδους. Ξέρουμε επίσης ότι τα μινκ υποφέρουν 18 λεπτά προτού πεθάνουν και οι νυφίτσες 24. Όσο πιο αργός ο θάνατος, τόσο πιο λεία η γούνα. Παγίδες στη ζούγκλα, ηλεκτρολύση ή ασφυξία σε θαλάμους αερίων, μπορείτε να ρωτήσετε τον πωλητή την επόμενη φορά που θα αγοράσετε γούνα. Εσείς τι θα φορέσετε; Πόνι, στρουθοκάμηλο, γίδα ή πύθωνα; Κουνέλι, μινκ, αλεπού, κογιότ, φώκια, τσιντσιλά, ρακούν, κάστορα ή νυφίτσα; Για να εμπνευστείτε οι φωτογραφίες των... πτωμάτων κυκλοφορούν ήδη σε επιδείξεις κρεάτων, μπροστά και πίσω από τις βιτρίνες. Ξεχάστε τις ιπτάμενες τούρτες, ξεχάστε την κόκκινη μπογιά, το έγκλημα και την τιμωρία. «Χρειάζονται πολλά ζώα για να φτιαχτεί μια γούνα αλλά μόνο ένα για να τη φορέσει». Αν φοράει και μαύρα γυαλιά, ακόμη καλύτερα.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ DIRENT

όλα έχουν μία τιμή

ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΙΑΣ ΜΙΣΘΩΣΗΣ

Η DIRENT Operating Leasing παρουσιάζει την ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑΚΗ ΜΕΘΟΔΟ ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΙΑΣ ΜΙΣΘΩΣΗΣ που προσφέρει ευέλικτες και προνομιακές λύσεις χρονομίσθωσης:

- **Επιβατηγών αυτοκινήτων**
- **Επαγγελματικών οχημάτων μέχρι 10 τόνους**
- **Προσωπικών αυτοκινήτων Ι.Χ. (Χρηματοδοτικό Πρόγραμμα για Ιδιώτες)**
- **Ιατρικού εξοπλισμού**
- **Εξοπλισμού γραφείων και επαγγελματικών χώρων**

Εύκολα και γρήγορα, μπορείτε να έχετε την υποδομή που χρειάζεστε, κερδίζοντας χρόνο και οικονομική απόδοση, από την πρώτη στιγμή. Τα εξειδικευμένα στελέχη της DIRENT Operating Leasing έρχονται σε προσωπική επαφή μαζί σας, σας συμβουλεύουν, δημιουργούν προγράμματα προσαρμοσμένα στις ανάγκες σας και σας προσφέρουν υποστήριξη σε όλη τη διάρκεια της χρονομίσθωσης.

Δώστε σήμερα κιόλας στο πρόβλημά σας τη λύση που του ταιριάζει, τη λύση DIRENT Operating Leasing!

- **Τώρα ενοίκιαση αυτοκινήτων ακόμη και για 1 μέρα**

DIRENT
OPERATING LEASING
ΜΙΣΘΩΝΕΙ ΛΥΣΕΙΣ

DIRENT A.E.
ΑΘΗΝΑ: ΛΕΩΦ. ΣΥΓΓΡΟΥ 214 - 176 72 ΚΑΛΛΙΓΕΙΑ - ΤΗΛ: 010.95.37.750 - FAX: 010.95.37.769.
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: ΒΑΣ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ 38 - 546 40 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ - ΤΗΛ: 0310.820.812 (4 γραμμές) - FAX: 0310.811.022.
www.dirent.gr • e-mail: info@dirent.gr

AVENUE C&W

«We'd rather go naked than wear fur». Άλλες εποχές, άλλα ήθη. Τότε, η Ναόμι Κάμπελ (δεξιά) μετείχε με άλλα δημοφιλή μοντέλα στην εκστρατεία κατά της χρήσης γουναρικών. Τώρα δηλώνει ότι θα προτιμούσε πλέον να φορέει μια γούνα.

Αντιπαράθεση για το Νέο Μουσείο Ακρόπολης

Συζήτηση μεταξύ αρχαιολόγων που θα έπρεπε να διεξαχθεί πριν από χρόνια με κριτήρια αμιγώς επιστημονικά

Μεταξύ αρχαιολόγων, αρχιτεκτόνων και ιστορικών συζητείται έντονα, ενίοτε και με οξύτητα, η συζήτηση για τη θέση, το οικόπεδο Μακρυγιάννη, στην οποία πρόκειται να ανεγερθεί το Νέο Μουσείο Ακρόπολεως. Η «Κ» προσφέρει βήμα σε όλες τις απόψεις. Πριν από τρεις Κυριακές, φιλοξένησε εκτεταμένο άρθρο του καθηγητή Αρχαιολογίας και διευθυντή του Μουσείου Μπενάκη, του κ. Αγγέλου Δελ-

βοριά, ο οποίος είναι μέλος του Οργανισμού ανέγερσης του Μουσείου. Σήμερα, φιλοξενεί το άρθρο του αρχαιολόγου κ. Γ. Δ. Παπαθανασόπουλου που απαντά στον κ. Δελ-

βοριά. Να διευκρινίσουμε ότι δύο είναι τα παραδοκμα: κατά πόσο είναι επιστημονικά ορθό να ανεγερθεί το Νέο Μουσείο πάνω σε αποκαλυφθέντα αρχαιολογικό χώρο. Και

δεύτερο κατά πόσο αλλοιώνεται το τοπίο με ένα ογκώδες σύγχρονο οικοδόμημα δίπλα στην Ακρόπολη και στον Παρθενώνα. Κατά τα άλλα, όλοι συμφωνούν για την ανάγκη ανέγερσης του νέου Μουσείου. Μάλλον ξεστρατίζει τη συζήτηση η ταύτιση της θέσης και της ανέγερσης, το δилημμα ή εκεί ή πουθενά.

Το ορθό και το κανονικό θα ήταν αυτή η συζήτηση να

προηγηθεί της επιλογής του οικοπέδου Μακρυγιάννη και να πάρει τη μορφή διαγωνισμού ή συνεδρίου. Παλαιότερα άρχισε κάποια συζήτηση, υπήρξαν προτάσεις εναλλακτικών λύσεων ενδιαφέρουσες αλλά δεν κατέληξαν σε απόφαση. Η απόφαση για τη θέση Μακρυγιάννη είναι του υπουργείου Πολιτισμού και γι' αυτό χαρακτηρίζεται πολιτική.

A.K.

Του Γ. Α. Παπαθανασόπουλου*

Γιατί τέτοια εμμονή να ανεγερθεί το Νέο Μουσείο της Ακρόπολης επάνω στα αρχαία του αρχαιολογικού χώρου του Μακρυγιάννη;

Θεωρώ ακατανόητη και απαράδεκτη τη συμπεριφορά των υπευθύνων που έτσι αφάνιζον τον αρχαιολογικό χώρο Μακρυγιάννη ως σύνολο, διαλύοντας ή καταχωρίζοντας αρχαίους τοίχους και θεμελιώσεις ή σχεδιάζοντας μερικά δάφνες ανάδειξη τους κάτω από κρυπτοστάλιντα δάπεδα του νέου μουσείου. Πολύ περισσότερο μάστιχα όταν οι ίδιοι, είναι γνωστό ότι, κατά κανόνα, με υπερβάλλοντα ζήλο εξαχνώνουν την αυστηρότητα του νόμου στον αντίστροφο μικροϊδιοκτησία, οδηγώντας τον να θεωρεί κατάρτη την ύπαρξη αρχαίων στο οικόπεδό του. Και αν ο αντίλογος είναι ότι και εδώ, στου Μακρυγιάννη, τα αρχαία είναι «κατάρτα», η διαφορά είναι ότι εδώ, ο ιδιοκτήτης είναι το κράτος. Με δύο μέτρα και δύο σταθμά δηλαδή εφαρμόζεται ο Αρχαιολογικός Νόμος για την προστασία της Εθνικής μας Κληρονομιάς. Στον άμεσο περίγυρο της Ακρόπολης και μάλιστα σε έκταση του Δημοσίου, επιτρέπονται τα «απαγορευμένα», ενώ για παράδειγμα απαγορεύεται η ανέγερση οποιουδήποτε είδους και μεγέθους κτίσματος στην Α' Ζώνη, για παράδειγμα του Διού, με Ζώνη απόλυτης προστασίας δεκάδες χιλιάδες τετραγωνικά μέτρα γύρω από το σπάλαιο Αλεποτρυπα.

Είναι αξιοσημείωτο ότι ενώ οι περισσότεροι, αν όχι όλοι, αρμόδιοι και ειδικοί που εμπλέκονται στο θέμα, παρότι έχουν πλήρη επίγνωση της σημασίας των αρχαίων του αρχαιολογικού χώρου Μακρυγιάννη, εν τούτοις αποδέχονται τη διάλυση ή την κατάρτιση τους. Μήπως στα μάτια μας, στο «οικόπεδο» Μακρυγιάννη ακολουθείται μία πρωτοφανής στα αρχαιολογικά χρονικά πρακτική σταδιακά καταστρεφής ή κατάρτιση, δηλαδή εξαφάνιση αρχαίων, τα οποία, πρέπει να τονιστεί, δεν βρίσκονται αποσπασματικά σε οικόπεδα που δεν έχουν συνοχή μεταξύ τους, όπως συμβαίνει στα οικόπεδα ιδιωτών, αλλά βρίσκονται σε ενιαία έκταση πολλών χιλιάδων τετραγωνικών μέτρων.

«Συμπώσεις αρχαιολογίας(!) και ντροπής(;)»

Τη συστηματική των απόψεων για την ανέγερση του μουσείου στον αρχαιολογικό χώρο Μακρυγιάννη, την εκφράζει ο κ. Α. Δελβοβιάς, μέλος του Δ.Σ. του ΟΑΝΜΑ* στο άρθρο του στην «Καθημερινή» της 27.10.2002, με τον βαρύγδουπο τίτλο «Συμπώσεις αρχαιολογίας και ντροπής. Οι λόγοι για τους οποίους ένα έργο οικοδομικής σημασίας όπως αυτό του Μουσείου Ακρόπολεως, δεν ολοκληρώνεται».

Με τη γενική παραδοχή κατά τον Α.Δ. ότι «το νέο μουσείο δεν θα έπρεπε να απέχει πολύ από την Ακρόπολη και τη γύρω αρχαιολογική ζώνη», δεν υπάρχει κανείς που να μη συμφωνεί. Αλλά τον αρχαιολογικό χώρο Μακρυγιάννη δεν τον εντάσσει ο Α. Δ. στην αρχαιολογική ζώνη «γύρω από την Ακρόπολη». Και δεν είναι αυτός ο χώρος, Α' ζώνη προστασίας της Ακρόπολης, σύμφωνα με τον αρχαιολογικό νόμο που ισχύει για την περιοχή.

λογικό νόμο που ισχύει για όλη την επικράτεια; Ο Α.Δ. δεν γνωρίζει προφανώς ότι ο χώρος Μακρυγιάννη επιβλήθηκε και δεν επιβλήθηκε κατά τη γνώμη μου (τη θέση Μακρυγιάννη, μάλιστα, ο πρόεδρος κρίσεως της διεθνούς επιστημονικής επιτροπής, που όμως δεν παρείρεθη την ημέρα της κρίσεως λόγω ατυχήματος, τη θεωρεί εντελώς ακατάλληλη από όλες τις απόψεις), δεν προέκυψε από εμπειριστική μελέτη ειδικών ή συνέδριο, όπως θα το επέβαλε η σοβαρότητα του θέματος. Στη συνέχεια, ο Α.Δ. θα αντιλαμβάνεται ότι για τον χώρο του κέντρου «Διόνυσος», επισημαίνεται στους μελετητές ότι «ο χώρος δεν έχει ερευνηθεί αρχαιολογικά, επομένως είναι πιθανή η ύπαρξη αρχαίων, γι' αυτό ο δόθηκε η δέσμευση του περιορισμένου σε βάθος έκτασης υπογείου. Παράλληλα, για λόγους προστασίας του φυσικού τοπίου και του αρχαιολογικού χώρου, (ποιου αρχαιολογικού χώρου άραγε); το κτίριο του νέου μουσείου δεν έπρεπε να υπερβαίνει σε ύψος τους δύο ορόφους (ισόγειο και ορόφος) από τη στάθμη του δρόμου». Δηλαδή, στην πραγματικότητα προτείνεται μεν ο χώρος «Διόνυσος», αλλά αποβαρύνονται και αποτρέπονται οι υποψήφιοι μελετητές. Αντίστοιχα αποβαρύνονται και αυτοί που θα επέλεγαν τη λύση της Κούλης, αφού «Στον χώρο της Κούλης υπάρχουν εμφανή λαξεύματα στο φυσικό βράχο, δρόμους, σπιτιών και άλλων κτιρίων που μαρτυρούν τη μακρά ιστορία του χώρου. Ο μελετητής έπρεπε αυτά να τα σεβαστεί να τα αναδείξει και πιθανώς να τα εντάξει στον περιβάλλοντα χώρο του μουσείου... Λόγω της ιστορικής σημασίας του χώρου, η εκσκαφή σε βάθος για δημιουργία υπογείου, έπρεπε να είναι περιορισμένη, ενώ ως μέγιστο επιτρεπόμενο ύψος δόθηκε αυτό των δύο ορόφων από τη στάθμη του περιφερειακού δρόμου».

Αντίθετα, η θέση Μακρυγιάννη κρίνεται στις προδιαγραφές ελεύθερη για δόμηση αφού «από αρχαιολογική άποψη ο χώρος θεωρήθηκε ότι έχει ερευνηθεί ανακατασκευάσει και ενομένων δόθηκε ελεύθερος για δόμηση με μοναδική δέσμευση τη διατήρηση ενός αρχαιολογικού ευρήματος στη βορειοανατολική γωνία του τετραγώνου».

Το κτίριο του Βάιλερ και μπροστά ο αρχαιολογικός χώρος όπου θα ανεγερθεί το μουσείο.

Τόσο οι προδιαγραφές και οι όροι του Α' διεθνούς διαγωνισμού του 1989, όσο και οι μεταγενέστερες (αλλά και προγενέστερες) σχετικές αποφάσεις, για το θέμα, χαρακτηρίζονται από παλινωδίες, αλλαγές και έλλειψη συγκεκριμένης πολιτικής και στόχων. Δεν μπορεί να γίνει εύκολα κατανοητό δηλαδή, πώς είναι δυνατόν για την έκθεση των ιδίων ακριβώς αρχαίων να προτάθηκαν θέσεις με τόσο διαφορετικά μεγέθη έκτασης η κάθε μία. Δηλαδή 5.895 τ.μ. για τη θέση «Διόνυσος» και 25.434 τ.μ. και 24.150 τ.μ. αντίστοιχα για τις θέσεις Κούλη και Μακρυγιάννη. Επιπλέον, με ποια κριτήρια ορίζονται τα ύψη του μουσείου στο «Διόνυσος», δύο ορόφοι «για την προστασία του φυσικού τοπίου και του αρχαιολογικού χώρου», όσο δηλαδή και στην Κούλη, από όπου όμως το μουσείο δεν θα ήταν ορατό από την Ακρόπολη, ενώ στη θέση Μακρυγιάννη, ακριβώς κάτω από την Ακρόπολη καμιά τέτοια προδιαγραφή δεν ισχύει, αφού στον διαγωνισμό το ύψος του μουσείου δεν θα υπερέβαινε το ύψος του κτιρίου Weiler, το οποίο σημειώσαν στο τωρινό πρόγραμμα το υπερβαίνει κατά πολύ;

Δεν ισχύει, βέβαια, αυτό που ισχυρίζεται ο Α.Δ., ότι και οι τέσσερις διαγωνισμοί συνεπείσαν στην τελική επιλογή της θέσεως (Μακρυγιάννη), διότι στους δύο πρώτους (1975 και 1979) και στον τελευταίο (2000) η θέση ήταν μόνο αυτή, ενώ στον τρίτο, τον διεθνή, παρά την εξοφθαλμική προτίμηση των προδιαγραφών για αποφυγή των θέσεων Κούλη και «Διόνυσος», τα δύο τρίτα των αρχιτεκτονικών γραφείων που συμμετείχαν στο διαγωνισμό δεν ε-

τοικιοκρατούμενη και υποβαθμισμένη περιοχή» θα αναβαθμιζόταν αν επιδεικνεί ο επιβεβλημένος σεβασμός στην αντιμετώπιση των αρχαιολογικών και ιστορικών αξιών που υπάρχουν στον χώρο. Η δημιουργία οργανωμένου αρχαιολογικού πάρκου, η αφαίρεση των πολυκατοικιών και η ανάδειξη του διατηρητέου κτιρίου Weiler, δηλαδή ολόκληρου του οικοδομικού τετραγώνου, θα είναι μια μεγαλύτερης παρέμβαση της Πολιτείας στον περίγυρο της Ακρόπολης και συγχρόνως μια γενναία προσφορά στους επισκέπτες του Ιερού Βράχου, αλλά και κυρίως στους Αθηναίους και τους κατοίκους της περιοχής.

Αν και πιθανόν να υπήρχε μια καλύτερη λύση για τον σταθμό του Μετρό της Ακρόπολης (από άποψη ύπαρξης αρχαίων), εν τούτοις η υποχρεωτική καταστροφή των αρχαίων που βρέθηκαν στο ανατολικό τμήμα του αρχαιολογικού χώρου Μακρυγιάννη, σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να αποτελέσει πρόκριμα για την καταστροφή του κεντρικού και του δυτικού του τμήματος, ακόμη και αν δεν διατυπώθηκε διαμαρτυρία των «ανησυχούντων».

Ο αρχαιολογικός χώρος του Μακρυγιάννη περιλαμβάνει οικοδομικά αρχαία με «σαφήνεια των περιγραμμάτων τους» και με υψηλό συγκριτικό «δείκτη ιστορικού ενδιαφέροντος. Επιπλέον, όμως, τα αρχαία αυτά διατηρούν και τη σαφήνεια της οικιστικής ενότητας, με δημόσια και ιδιωτικά οικοδομήματα, με δρόμους, αγωγούς κ.λπ., της οποίας ο Α.Δ. δέχεται τον επιλεκτικό κατακερματισμό: Πολλά καταστρέφονται, άλλα καταχωρίζονται, δηλαδή αφανίζονται και άλλα -ελάχιστα σε σχέση με-?

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ

Είς τον αριστεστάτο στις μεταπτυχιακές σπουδές του επί θεμάτων αρχαιολογίας του ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Ν. ΚΛΕΙΣΟΥΡΑ - MSC Human Communication University College London - εύχομαι υγείαν και δύναμη για την ολοκλήρωση των προσδοκίων του. Συγχαρητήρια ολόθερα. Η γιορτή του: Ευτυχία Βασιλείου Μπαζάνη.

ΠΡΟΑΓΓΕΛΙΕΣ ΓΑΜΩΝ

Σύμφωνα με το άρθρο 1369 του αστικού κώδικα γνωστοποιείται ότι:

Ο ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ γεννηθείς της Χώρα Μεσσηνίας, κάτοικος Μεταμορφώσεως Αττικής, γιος του Νικόλαου και της Χρυσούλας, το γένος Τσάτσου, και η **ΜΑΡΙΑ ΜΠΑΡΜΠΟΥΝΗ** γεννηθείσα της Αθήνας, κάτοικος Μεταμορφώσεως Αττικής, κόρη του Κωνσταντίνου και της Ελένης, το γένος Κρήνη, πρόκειται να παντρευτούν. Ο γάμος θα γίνει στη Μεταμόρφωση Αττικής.

ΚΗΔΕΙΕΣ

Την πολυαγαπημένη μας μητέρα και γιαγιά

ΜΑΡΙΑ ΖΗΚΟΥ κηδεύουμε αύριο Δευτέρα 11-11-2002 και ώρα 3 μ.μ. από τον Ιερό Ναό Αγίων Θεοδώρων του Α' Νεκροταφείου Αθηνών. Τα τέκνα: Ζωή και Ηλίας. Η εγγονή: Ευγενία. Οι λοιποί συγγενείς.

Τον πολυαγαπημένο μας σύζυγο, πατέρα και παππού **ΕΥΓΕΝΙΟ ΔΙΑΜΑΝΤΟΥΡΟ** θανόντα, κηδεύουμε αύριο Δευτέρα 11 Νοεμβρίου 2002 και ώρα 3.30 μ.μ. εκ του Ιερού Ναού Αγίων Θεοδώρων του Α' Νεκροταφείου Αθηνών. Τα παιδιά: Μαρία. Τα παιδιά: Πάρις και Ειρήνη. Οι εγγονές: Ευγενία. Οι ανιψία: Οι λοιποί συγγενείς. Η οικογένειά μας θα δεχθεί συλλυπητήριους επισκέψεις κον' οίκον.

Την πολυαγαπημένη μας ετερόκλητη και θεία

ΑΣΠΑΣΙΑ Κ. ΜΠΑΚΑΚΟΥ θανούσα, κηδεύουμε από τον Ιερό Ναό Αγίων Θεοδώρων του Α' Νεκροταφείου Αθηνών αύριο Δευτέρα 11 Νοεμβρίου 2002 και ώρα 4 μ.μ. Οι ετερόκλητοι. Τα ανήψια. Οι λοιποί συγγενείς.

Τον πολυαγαπημένο μας σύζυγο, πατέρα, υιό, αδελφό και θείο

ΣΤΕΦΑΝΟ ΜΑΣΤΡΟΚΑΛΟ

Πάριος Ε.Ν. ετών 70 κηδεύουμε αύριο Δευτέρα 11-11-2002 και ώρα 3 μ.μ. από τον Ιερό Ναό Φανερωμένης 5η στάση Χολαργού.

Η σύζυγος: Δήμητρα. Η κόρη: Μαργαρίτα. Η μητέρα: Μαργαρίτα Κοράκη. Τα αδέρφια: Ευαγγέλιος Μαστροκάλλος, Κώστας και Ελένη Κοράκη. Τα ανήψια. Οι λοιποί συγγενείς.

Παράκληση της οικογενείας όπως αντί στεφάνων τα χρήματα διατεθούν σε ενιαίο ίδρυμα.

Την πολυαγαπημένη μας κόρη, αδελφή, ανήψια και ετερόκλητη

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΜΙΚΑ ετών 24

κηδεύουμε αύριο Δευτέρα 11-11-2002 και ώρα 11.30 π.μ. από τον Ιερό Ναό Αγ. Θεοδώρων του Α' Κοιμητηρίου Αθηνών. Οι γονείς της: Γεώργιος και Αικατερίνη Μίκας. Τα αδέρφια της: Κωνσταντίνος και Λεωνόρας Μίκας, Δήμητρα Μίκας. Οι θείες της: Θέμις και Ευδοκία Μίκας. Τα ετερόκλητα της: Βασιλική, Κωνσταντίνος Μίκας. Οι λοιποί συγγενείς.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΑ

Ευχαριστούμε θερμά όλους όσοι με οποιονδήποτε τρόπο μας συμπαράστηκαν στον βαρύ πένθος μας για τον θάνατο του πολυαγαπημένου μας συζύγου, πατέρα, παππού

ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΛΥΡΑ

Η σύζυγος: Ελένη. Ο υιός: Νικόλαος. Τα εγγόνια. Οι λοιποί συγγενείς.

Ευχαριστούμε θερμά όλους όσοι συμμετείχαν με οποιονδήποτε τρόπο στο βαρύνον πένθος μας για την απώλειά της αγαπημένης μας

ΕΙΡΗΝΗΣ Γ. ΚΑΥΑΜΠΕΛΗ

Τα παιδιά της: Μανώλης και Αθηνά, Σωτήρης.

Ευχαριστώ θερμά όλους όσοι συμμετείχαν με οποιονδήποτε τρόπο στο βαρύνον πένθος μας για την απώλειά της πολυαγαπημένης μου συζύγου

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΠΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ

Η σύζυγος: Φανή.

ΠΕΝΘΗ

Τον αγαπημένο μας σύζυγο, πατέρα και παππού

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΤΣΙΠΡΑ ετών 93 εκδηλεύσαμε την Πέμπτη 7-11-2002 από τον Ιερό Ναό Αγίου Γεωργίου Ευπλοίου Δωριέως.

Η σύζυγος: Ελένη. Τα παιδιά: Αθανασία και Γεώργιος, Βασιλική και Ανδρέας. Τα εγγόνια: Ιωάννης, Παναγιώτης. Οι λοιποί συγγενείς.

Με μεγάλη λύπη αναγγέλλουμε ότι η

ΡΕΝΑ ΖΑΦΕΙΡΙΟΥ

απεβίωσε στις 20 Οκτωβρίου 2002 στην Washington D.C.

Τα ανήψια της: Αλέξης, Γιάννης και Ιωάννα, Αλεξάνδρος, Λίβια και Νικόλαος Ζαφειρίου.

Τον πολυαγαπημένο μας σύζυγο, πατέρα, αδελφό, παππού και θείο

ΣΤΥΛΙΑΝΟ ΜΟΥΣΤΑΚΑ

Εμφορ - ετών 79 θανόντα κηδεύουμε την Κυριακή 3 Νοεμβρίου 2002 και ώρα 3.30 μ.μ. από τον Ιερό Ναό Αγίας Παρασκευής Μεγάρων.

Η σύζυγος: Ασπασία. Τα παιδιά: Μελίνα Μουστάκα, Οραλία και Σπύριδον Πέτρον. Τα αδέρφια. Τα εγγόνια και οι λοιποί συγγενείς.

ΜΝΗΜΟΣΥΝΑ

Τον αγαπημένο μας πατέρα **ΑΓΓΕΛΟ ΤΣΟΛΑΚΗ** που απεβίωσε την 31-10-2002 εκδηλώσαμε την 2-11-2002.

Τα παιδιά. Τα εγγόνια. Οι λοιποί συγγενείς.

Τελούμε σήμερα Κυριακή 10 Νοεμβρίου 2002 και ώρα 10.45 π.μ. εις τον Ιερό Ναό του Κοιμητηρίου Χαλάνδριου, επίσης μνημόσυνο υπέρ ανασταύσεως της ψυχής του πολυαγαπημένου μας συζύγου και πατέρα

ΑΝΔΡΕΑ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Η σύζυγος: Ειρήνη. Τα τέκνα: Κυριάκος - Μόνη.

Την Κυριακή 17 Νοεμβρίου 2002 και ώρα 11 π.μ. θα τελέσουμε επίσης μνημόσυνο στον Ιερό Ναό Κοιμητηρίου Νέας Σμύρνης για την ανασταύσεως της ψυχής του πολυαγαπημένου μας συζύγου, πατέρα, γιου, αδελφού και θείου

ΙΩΑΝΝΗ ΧΑΡ. ΓΑΡΤΑΓΑΝΗ

Η σύζυγος: Πολυμήνη. Τα παιδιά: Στέλλο, Χαράλαμπος. Η μητέρα: Στέλλα Γαρταγάνη. Τα αδέρφια: Ευθύμιος και Γιάννα Γαρταγάνη, Μιλτιάδης και Βάσια Γαρταγανούλη, Δημήτριος και Μάρια Αργυροπούλου, Χρήστος και Ελευθερία Ελευθεριάδου. Τα ανήψια. Οι λοιποί συγγενείς.

Πριν από επτά χρόνια έφυγε από κοντά μας το λατρευτό μας παιδί

ΣΠΥΡΟΣ ΒΑΒΙΑΝΟΣ

Ιατρός. Στη μνήμη του τελέσαμε επιμνημόσυνη δέηση στον τόπο του αναπαύσεως.

Οι γονείς: Σταύρος και Ευδοκία. Τα αδέρφια: Αντώνης, Ιορδάνης, Κριστίν. Η ανήψια: Νεφέλη.

Τελούμε την Κυριακή 17-11-2002 και ώρα 11.15 π.μ. επίσης μνημόσυνο στον Ιερό Ναό Προφήτη Ηλία Παγκρατίου για την α-

Την Κυριακή 17 Νοεμβρίου 2002 και ώρα 12.30 μ.μ. τελούμε 40ήμερο μνημόσυνο εις τον Ιερό Ναό Αγίου Ιωάννου Προδρόμου του Κοιμητηρίου Σχιστού, υπέρ αναπαύσεως της ψυχής της πολυαγαπημένης μας μητέρας, αδελφής και γιαγιάς

ΑΝΤΙΓΟΝΗΣ Π. ΚΑΨΑΛΗ

Τα παιδιά: Λένος και Πρόδρομος Εμφιετζόγλου, Πώργος και Ζέτα Καψάλη, Βύρων και Λίλιαν Καψάλη. Τα αδέρφια: Alfred και Θάλεια Zacharia. Τα εγγόνια: Μελίνα, Αντιγόνη, Αντώνης, Αχιλλέας. Οι λοιποί συγγενείς.

Την Κυριακή 17-11-2002 και ώρα 11 π.μ. τελούμε επίσης μνημόσυνο εις τον Ιερό Ναό Αγίου Νικόλαου, πλατείας Χαλάνδριου για την ανασταύσεως της ψυχής της πολυαγαπημένης μας

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Ι. ΒΑΛΑΚΑ

Μαθηματικού Συνταξιούχου Βιοτέχνου Η οικογενεία του.

Την 26η Οκτωβρίου 2002 τελέσαμε μνημόσυνο σε κλειστό οικογενειακό κύριο, στον Ιερό Ναό της Αγίας Σοφίας του Μεταίσιου Ιδρυμάτων, 40ήμερο μνημόσυνο εις μνήμην της πολυαγαπημένης μας μητέρας, γιαγιάς, αδελφής και θείας

ΜΑΡΙΑΣ Γ. ΓΙΟΜΠΡΕ

Τα παιδιά: Ηλίας και Άννα Δημητρίου, Διονύσιος και Ελένη Σπυριδοπούλου. Τα εγγόνια: Χρυσόφορος, Μαρία, Γιάννης. Τα αδέρφια: Ηλίας και Άλμα Λαλαούνη, Φωτεινή Βαλαμού.

Πριν από επτά χρόνια έφυγε από κοντά μας το λατρευτό μας παιδί

ΣΠΥΡΟΣ ΒΑΒΙΑΝΟΣ

Ιατρός. Στη μνήμη του τελέσαμε επιμνημόσυνη δέηση στον τόπο του αναπαύσεως.

Οι γονείς: Σταύρος και Ευδοκία. Τα αδέρφια: Αντώνης, Ιορδάνης, Κριστίν. Η ανήψια: Νεφέλη.

Τελούμε την Κυριακή 17-11-2002 και ώρα 11.15 π.μ. επίσης μνημόσυνο στον Ιερό Ναό Προφήτη Ηλία Παγκρατίου για την α-

Το Σάββατο 16 Νοεμβρίου 2002 και ώρα 10.30 π.μ. τελούμε 40ήμερο μνημόσυνο στον Ιερό Ναό Ευαγγελιστρίας στη Νέα Ερυθραία υπέρ αναπαύσεως της ψυχής του αγαπημένου μας πατέρα

ΤΑΚΗ ΠΕΡΑΤΙΚΟΥ

Τα παιδιά του.

νάουση της ψυχής της πολυαγαπημένης μας συζύγου, πατέρα, αδελφού και θείου

ΚΩΣΤΑ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ

Η σύζυγος: Ευγενία. Τα παιδιά: Μαριλένα και Κώστας. Τα αδέρφια. Τα ανήψια. Οι λοιποί συγγενείς.

Σήμερα Κυριακή 10 Νοεμβρίου και ώρα 12 π.μ. τελούμε επίσης μνημόσυνο υπέρ ανασταύσεως της ψυχής της πολυαγαπημένης μας συζύγου, πατέρα, αδελφού και παππού

ΠΑΝΑΓ. Δ. ΚΑΣΙΜΗ ε.τ. Αρεοπαγίτη

στον Ιερό Ναό Αγίας Σοφίας της Μερόπης Ιδρυμάτων, Διονυσίου Αρεοπαγίτου 45, έναντι Ηρώδους.

Η σύζυγος: Βαβάρια - Βάντα Κασίμη.

Τα τέκνα: Δημήτριος και Τζάνη Κασίμη. Γεώργιος και Τζένη Κασίμη. Τα εγγόνια: Ο αδελφός: Γεώργιος Δ. Κασίμης, Μαίρη Σ. Ζαρεποπούλου.

ΔΩΡΕΕΣ

Είς μνήμην **ΜΑΡΙΑΣ ΣΥΔΑΚΗ** ο κ. Μιχάλης Βίττος και η κ. Ερμ. Κάκκαβα κατέθεσαν απευθείας στο Φιλανθρωπικό Σωματείο «Οι Φίλοι του Παιδιού» το ποσό των 60 ευρώ.

Είς μνήμην **ΜΑΡΙΑΣ ΣΥΔΑΚΗ** η οικογένεια Γεωργίου Φλώρου κατέθεσε απευθείας στο Φιλανθρωπικό Σωματείο «Οι Φίλοι του Παιδιού» το ποσό των 60 ευρώ.

Είς μνήμην **ΤΑΚΗ ΠΕΡΑΤΙΚΟΥ** ο κ. Alexander Schwarzenberg κατέθεσε απευθείας στο Φιλανθρωπικό Σωματείο «Οι Φίλοι του Παιδιού» το ποσό των 1.000 ευρώ.

Είς μνήμην **ΔΙΟΝΥΣΗ ΠΑΝΝΑΡΑΚΟΥ** η οικογένεια Νικόλαου Σκελί κατέθεσε απευθείας στο Φιλανθρωπικό Σωματείο «Οι Φίλοι του Παιδιού» το ποσό των 60 ευρώ.

Είς μνήμην **ΤΑΚΗ ΠΕΡΑΤΙΚΟΥ** η οικογ. Χρήστου Δαμάσκου κατέθεσε απευθείας στο Φιλανθρωπικό Σωματείο «Οι Φίλοι του Παιδιού» το ποσό των 300 ευρώ.

Είς μνήμην **ΤΑΚΗ ΠΕΡΑΤΙΚΟΥ** η κ. Μυρτ. Τζωντάκη και η κ. Μαίρη Τζωντάκη κατέθεσαν απευθείας στο Φιλανθρωπικό Σωματείο «Οι Φίλοι του Παιδιού» το ποσό των 150 ευρώ.

Είς μνήμην **ΤΑΚΗ ΠΕΡΑΤΙΚΟΥ** η οικογ. Γιάννη Α. Σουλ κατέθεσε απευθείας στο Φιλανθρωπικό Σωματείο «Οι Φίλοι του Παιδιού» το ποσό των 300 ευρώ.

Είς μνήμην **ΣΩΤΗΡΗ ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ** ο κ. Θεόδωρος Μπασιλάκης και η κ. Λίττα Τάιμερ κατέθεσαν απευθείας στο Φιλανθρωπικό Σωματείο «Οι Φίλοι του Παιδιού» το ποσό των 60 ευρώ.

Είς μνήμην **ΣΩΤΗΡΗ ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ** η οικογένεια Γεωργίου Φλώρου κατέθεσε απευθείας στο Φιλανθρωπικό Σωματείο «Οι Φίλοι του Παιδιού» το ποσό των 60 ευρώ.

Είς μνήμην **ΣΩΤΗΡΗ ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ** η οικογένεια Γεωργίου Φλώρου κατέθεσε απευθείας στο Φιλανθρωπικό Σωματείο «Οι Φίλοι του Παιδιού» το ποσό των 60 ευρώ.

Είς μνήμην **ΣΩΤΗΡΗ ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ** η κ. Σοφία Κύρτου κατέθεσε απευθείας